

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist university

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565 / VOL.13 NO.2 JULY - DECEMBER 2022

บทความวิจัย

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

นิรุทธ์ น่วมรัมย์

ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง

จังหวัดสุพรรณบุรี

ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ สุวรรณศักดิ์

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์”

มณีรัตน์ อินทองคำ

ศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา: วัดถาวรารามหาดใหญ่

อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประเสริฐศักดิ์ ชื่นประสิทธิ์

ปรัชญาสถาบันวิจัยญาณสังวร

วิทยา สัพพกิจจานวพัฒน์ฐานา

การวิจัยเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาทุกชนิด

The research is the best bases for every
type of works development.

วารสาร

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) Vol.13 No.2 (July – December 2022)

เจ้าของ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เลขที่ 248 หมู่ที่ 1 บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 0-2444-6000 ต่อ 1125-1127

โทรสาร 0-2444-6076

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาสู่สาธารณชน
  2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา
  3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนาสู่ระดับสากล

ที่ปรึกษา

พระราชปฎิภาณโกศล, ผศ.ดร.

อธิการบดี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระมหามหาวินทร์ ปุริสสุตโต, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.วสันต์ ฉายรัศมีกุล

นางนุชวลี กิจคำ

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ เบญจศิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร.วีรชัย คำธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ดร.ธเนศ เกษศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ฝ่ายจัดทำ

1. นางสาวสุลัดดา กงภูเวศ
2. นางสาววนิชญา ชัยยา
3. นายบุญนาท หินไชยศรี
4. นางสาวรุ่งทิพย์ มณเฑียร
5. นายสุทธธีรภัฏ กัลยา

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม)

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ รวมทั้งคณะรัฐมนตรีและฝ่ายรัฐสภาด้วย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์บางกอกบล็อกล็อก เลขที่ 253,255,255/10-11 แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายกรุงเทพฯ

จำนวนที่พิมพ์ จำนวน 200 เล่ม

สถานที่ติดต่อ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เลขที่ 248 หมู่ที่ 1 บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 0-2444-6000 ต่อ 1125-1127
โทรสาร 0-2444-6076

---

* ผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง
ซึ่งสถาบันวิจัยญาณสังวรไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

* การนำผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ Down load ได้ที่
เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย www.mbu.ac.th พร้อมระบุว่าได้รับความเอื้อเฟื้อจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) Vol.13 No.2 (July – December 2022)

ISSN 2228 - 8376

บทบรรณาธิการ (Editor note)

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University) วารสารฉบับนี้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาสู่สาธารณชน ใช้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยทางพระพุทธศาสนาสู่ระดับสากล โดยใช้เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งแต่ละผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเป็นผลงานที่มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดรับผลงานวิจัย บทความของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามเกณฑ์วารสารระดับชาติ

ดังนั้นวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวรจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวรหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะได้รับความรู้ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมไทยต่อไป

พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 นิรุทธ์ น่วมรัมย์	1
ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนอง มะค่าโมงอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ สุวรรณศักดิ์	13
ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุบลมภ์” มนิรัตน์ อินทองคำ	27
ศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา: วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประเสริฐศักดิ์ ชัยประสิทธิ์	35
การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พระครูสมุทรญาณันท์ ธมฺมธีโร (แทนประมุข)	46
การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนา คุณภาพชีวิต สังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ สุชาสินี แสงมุกดา	59
การพัฒนาทักษะอาชีพการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ของผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ออมทอง พัฒนพงษ์	71
ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 สมชาติ บุญศรี	83

การพัฒนาแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สุรียพร พิณพาทย์	93
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาครู วิเชียร อินทรสมพันธ์	108
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ในยุคความปกติใหม่ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อภิชา พรหมแสง	119

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
THE ACADEMIC ADMINISTRATION AFFECTING THE QUALITY OF STUDENT IN THE
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นิรุทธ์ นวมรัมย์¹, ดำรงค์ เบญจคีรี²
Niroot Nuamrasamee¹, Damrong Benjakeeree²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2565

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 2. เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 3. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

---

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Student in Master of Education Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University

² อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Corresponding author; Email: ninuam@hotmail.com

(Received: 2 June 2022; Revised:-; Accepted: 2 September 2022)

(X10) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X1) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X9) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 52.1 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 1.126 + .272(X_{10})^{**} + .253(X_1)^{**} + .203(X_9)^{**}$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = .045 Z_{x10}^{**} + .063 Z_{x1}^{**} + .059 Z_{x9}^{**}$$

คำสำคัญ : 1. การบริหารวิชาการ 2. คุณภาพผู้เรียน 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this study were to study the academic administration, study the quality of student in the schools, and study the academic administration affecting the quality of student in the schools under the secondary educational service area office 1. The samples consist of 275 administrators and instructors who work for the office of Secondary Education Service Area 1. The questionnaire was one of the research's instruments. The data were analyzed statistically using stepwise multiple regression analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The study's findings revealed that: 1. all aspects of the Secondary Educational Service Area Office 1 were found to be at a "High" level; 2. all aspects of the quality of students in the schools covered by the Secondary Educational Service Area Office 1 were found to be at a "High" level; and 3. the statistical significance difference at the level of 0.01 was found for the overall effect of academic administration on the quality of students in the schools. As supporting the academic of knowledge for community (X_{10}), Curriculum development (X_1) and quality assurance development within school (X_9) the Coefficient of predicting or the prediction power of predictors was 52.1 is able to write as Linear Regression as follow:

Multiple regressions in the form of raw score was

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.126 + .272(X_{10})^{**} + .253(X_1)^{**} + .203(X_9)^{**}$$

Multiple regressions in the form of standard score was

$$\hat{Z}_y = .045 Z^{**}_{x_{10}} + .063 Z^{**}_{x_1} + .059 Z^{**}_{x_9}$$

Keyword : 1. The Academic Administration 2. The Quality of Student 3. the Secondary Educational Service Area Office 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างมาก นั่นคือ เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ส่งผลต่อการศึกษาที่ไม่ดี และการจัดการศึกษาที่ไม่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่ประสบผลสำเร็จเช่นกัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ซึ่งงานวิชาการมีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน และจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยวัดได้จากตัวผู้เรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับ ชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ทั้งนี้การศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมายังขาดความต่อเนื่อง มีการคิดรูปแบบในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ได้จริง จึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยเร็ว (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ที่สำคัญกว่านั้นผลการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพการศึกษาที่สำคัญกลับตกต่ำลง และยังพบว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จัดได้ว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก แต่เมื่อลงไปในระดับรายสถานศึกษาแล้วจะพบว่ายังมีปัญหาอยู่ไม่น้อย แนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา คือการใช้กลไกของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในการพัฒนายกระดับคุณภาพและมาตรฐานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบถึงระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

3.2 ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการประมาณแบบเจาะจง
ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)
ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่าย
บริหารวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน 3 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 280 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่
1. แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ
การศึกษาและตำแหน่งหน้าที่ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ
โรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต
1 จำนวน 280 คน และได้กลับคืนมา 275 คน คิดเป็นร้อยละ 98.2

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิด ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร ตามลำดับ

5.3 การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	1.126	.190		5.927	.000
การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ ชุมชน (X_{10})	.272	.045	.351	5.997	.000
การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (X_1)	.253	.063	.250	4.034	.000
การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา (X_9)	.203	.059	.220	3.416	.001

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน (X_{10}) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X_9) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) ในการทำนายคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (Y_{tot}) เท่ากับ 0.722 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.521 หมายถึง การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน (X_{10}) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X_9) สามารถทำนายคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ร้อยละ 52.1 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.516 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.4134

ในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการ ในด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน (X_{10}) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X_9) ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 1.126 + .272(X_{10})^{**} + .253(X_1)^{**} + .203(X_9)^{**}$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = .045 Z_{x10}^{**} + .063 Z_{x1}^{**} + .059 Z_{x9}^{**}$$

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ตามลำดับ

6.2 ระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร ตามลำดับ

6.3 การบริหารงานวิชาการ ในด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถทำนายคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ร้อยละ 52.1

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยมีการการบริหารกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุน

และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จุดหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพให้ได้มาตรฐานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ (แจ่มใส กรมรินทร์, 2556) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นที่สำคัญอย่างมากของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษาและกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีคุณภาพ และยังเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วสันต์ ปรีดานันต์, 2553) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (คัมภีร์ อิสระ, 2558) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

7.2 คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตร สามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่ดีในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 สอดคล้องกับการศึกษาของ (กุลทรี พิกุลแกม, 2551) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (ศวิสมน แป้นทิม, 2562) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ (วิรัตน์รัตน์ เสือจอย และสงวน อินทร์รักษ์, 2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) 9

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพผู้เรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7.3 การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (สุพล พรเพ็ญ, 2561) บทคัดย่อได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนงานวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารการจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (อัญชลี กลิ่นเพ็ญ, 2561) บทคัดย่อได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ดังนั้นผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

8.1.2 คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร ดังนั้นหน่วยงานระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้มีการนำหลักการบริหารงานวิชาการ ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

8.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สามารถนำผลงานวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้น

8.1.4 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ นำเอาหลักการบริหารวิชาการมาแก้ปัญหาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อทำนายคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในภาพรวม อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ มีการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดังนั้นผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจในการเสริมสร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ดังกล่าวอย่างชัดเจนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

8.3.2 ควรมีการศึกษาการบริหารให้ครบทั้ง 4 กลุ่มงานคือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคลและกลุ่มบริหารงานทั่วไป

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลทรี พิกุลแกม. (2551). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- คัมภีร์ อีสรร. (2558). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- แจ่มใส กรมรินทร์. (2556). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). *การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์แจ้งวัฒนะ.
- วสันต์ ปริदानันท์. (2553). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย และสงวน อินทร์รักษ์. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), 1202-1216.
- ศวิสมน แป้นทิม. (2562). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- สุพล พรเพ็ญ. (2561). *การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2558). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). *เรื่องเล่า... จากตัวเลข*. กรุงเทพฯ: กลุ่มประสานและติดตามสารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ.
- อัญชลี กลิ่นเพ็ญ. (2561). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ เบญจศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร. นายคุณทล ราชนิล ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และนายเทพฤทธิ์ ยอดใส ผู้อำนวยการโรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมงอำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี

COMMUNITY DEVELOPMENT EFFECTIVENESS OF NONG MAKHA MONG SUB DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION DAN CHANG DISTRICT SUPHANBURI PROVINCE

เต็มศักดิ์ สุวรรณศักดิ์¹, สมณธา นุชยะบุตร², ธเนศพล อินทร์จันทร์³

Termsak Suwansak¹, Sumontha Nuchyabutr², Tanesphol Injun³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. เปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำนวน 639 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามโดยใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง มีการพัฒนาชุมชนด้วยศาสตร์ด้านสาธารณสุข ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ และด้านเศรษฐกิจสังคมและชุมชน

---

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Assistant Professor, Dr. Public Administration of Phitsanulok University

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Master of Public Administration Phitsanulok University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Assistant Professor, Dr. Public Administration of Phitsanulok University

Corresponding author; Email: tanesphol2011@gmail.com

(Received: 2 June 2022; Revised:-; 29 July 2022; Accepted: 2 September 2022)

2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. ประสิทธิภาพ 2. การพัฒนาชุมชน 3. องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research is objective to 1. study the effectiveness of community development of Nong Makha Mong Subdistrict Administrative Organization, 2. Comparison of community development effectiveness classified by personal factors. This research was a quantitative research. The sample consisted of 639 people. in the area of Nong Makha Mong Subdistrict Administrative Organization. The instrument used for data collection was a questionnaire. standard T- test One-way ANOVA And when differences are found, pair differences are tested by LSD method.

The results showed that 1. Nong Makha Mong Subdistrict Administrative Organization There is community development through the science of public health. Infrastructure Development water resources development and economic, social and community, 2. People with different gender, age, education, occupation and length of time being a village committee member There were no differences in opinion on effectiveness.

Keyword : 1. Effectiveness 2. Community Development 3. Subdistrict Administrative

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นในตำบลนั้น ได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ปัญหาและการตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น บริหารจัดการกันเอง เพราะประชาชนในเขตพื้นที่มีความเข้าใจในปัญหาของท้องถิ่นของตนเองดี เมื่อเป็นเช่นนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบลได้มีอำนาจในการบริหารองค์การด้วยตนเอง ต้องบริหาร

จัดการให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด (ศุภชัย ยาวะประภาฯ, 2550)

รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับการถ่ายโอนภารกิจต่างๆจำเป็นในการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นให้ถึงมือประชาชนในตำบลหมู่บ้านมีอิสระในการบริหารงานและ เมื่อพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีผลบังคับใช้ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริหารสาธารณะ ให้แก่ชุมชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีภารกิจบทบาทอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน ในเขตรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการด้านต่างๆ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านแหล่งน้ำ ด้านสาธารณสุขและด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีบทบาทในการบริหารและการจัดทำ การพัฒนาให้แก่ชุมชนได้มากหรือน้อย นั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพหรือขีดสมรรถนะทางด้านการคลังขีดความสามารถทางการคลังอยู่ระดับต่ำกว่า เพราะปัญหาจากหลายสาเหตุเช่นมีข้อจำกัดในเรื่องแหล่งรายได้หรือแม้กระทั่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งจะมีรายได้จำนวนมีขีดความสามารถ ในการบริหาร ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจการปกครองและมีอิสระในการบริหารงานในด้านต่างๆได้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปีพุทธศักราช 2538 ได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมแต่ที่ผ่านมาการบริหารงานด้านการพัฒนาชุมชนตลอดถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จากการบริหารที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยขาดความมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านแหล่งน้ำ และด้านสาธารณสุข ทำให้ผู้วิจัยต้องศึกษาถึงประสิทธิผลของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงเปรียบเทียบประสิทธิผล องค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้มีการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิผล การพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน

3.ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ให้ทราบถึงประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

3.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

3.3 ผลการวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 13,630 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง, 2564)

4.2 กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำนวน 639 ตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างของTaro Yamane กำหนดค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับร้อยละ 95 ให้ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) ร้อยละ 5

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง วัดการมีส่วนร่วมโดยใช้แนวของ Likert ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบบสอบถามมีลักษณะปลายปิดมีหลายคำตอบให้เลือก(Multiple Choices Questions) และเลือกได้เพียงคำตอบเดียว (Best Answer) จำนวน 5 ข้อได้แก่เพศอายุการศึกษาอาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง 1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ 2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3. ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ

4. ด้านสาธารณสุข แบบสอบถามเป็นมาตรการมาตราส่วนประมาณค่า 5. (Rating Scale) ระดับสร้างตามมาตราวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) จำนวน 30 ข้อ มีหลักเกณฑ์การใช้คะแนนคำตอบ 5 ระดับ

4.4 ผู้วิจัยทำการแจกแบบทดสอบและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยให้หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 639 คน

4.5 บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

4.6 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 639 ชุดโดยวิธีสุ่มตัวอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชุมชนได้รับการตอบกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 639 ชุดจึงคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

4.7 วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ(Percentage)

4.8 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ในภาพรวมและรายได้สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย(Mean)ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล

4.9 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t - test สำหรับเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 2 กลุ่มและใช้สถิติ one way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไปและหากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

5. ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (n = 639) ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทั่วไปมี ดังนี้

เพศ การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 639 คน ผลการศึกษพบว่าเพศชายจำนวน 6,636คน คิดเป็นร้อยละ 48.68 และเพศหญิงจำนวน 6,994 คนคิดเป็นร้อยละ 51.31 ตามลำดับ

อายุ การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 639 คนผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 6,790 คน คิดเป็นร้อยละ 49.81รองลงมาคืออายุระหว่าง 46 - 60 ปี จำนวน 3,448 คน คิดเป็นร้อยละ 25.29 อายุระหว่าง 41- 45 ปี จำนวน 3,197คน คิดเป็นร้อยละ23.45 และ อายุ 61 ปี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 639 คน ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6,895 คน คิดเป็นร้อยละ 50.58และการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4,197 คน คิดเป็นร้อยละ 30.79 และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 2,538 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 ตามลำดับ

อาชีพ การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 639 คนผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 6,890 คน คิดเป็นร้อยละ 50.55 คนรองลงมาเป็นอาชีพเกษตร จำนวน 3,017 คน คิดเป็นร้อยละ 22.13 และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 2,538 คนคิดเป็นร้อยละ 18.62 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 1,185 คน คิดเป็นร้อยละ 8.69

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 639 คน ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 6,895 คน คิดเป็นร้อยละ 50.58 รองลงมาคือสูงกว่า 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 3,017คน คิดเป็นร้อยละ 22.13 และรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 2,538 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 1,180 คน คิดเป็นร้อยละ 8.65 ตามลำดับ

ระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน การศึกษาครั้งนี้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 639 คน ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลา 5-8 ปี จำนวน 6,995 คน คิดเป็นร้อยละ 51.32 ระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3,117คน คิดเป็นร้อยละ 22.86 ระยะเวลา 4 ปีขึ้นไป จำนวน 2,438 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 และระยะเวลา 9-12 ปี จำนวน 1,080 คน คิดเป็นร้อยละ 7.92 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมงอำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ 2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3. ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ 4. ด้านสาธารณสุข ผลการศึกษาปรากฏผลการวิเคราะห์ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาภาพรวมเป็นดังนี้ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13, S.D.=0.81$)เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุขมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27, S.D.=0.88$) รองลงมาคือประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19, S.D.=0.85$) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 4.10, S.D.= 0.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนใน

เศรษฐกิจสังคมและชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.02, S.D.=0.72$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาค่า S.D ในภาพรวมพบว่าทุกประเด็นมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลประสิทธิผล

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.02, S.D.=0.72$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคืออุดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองมะค่าโมง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12, S.D.=0.80$) รองลงมาคือการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุและการส่งเสริมอาชีพผู้พิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.09, S.D.=0.72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือสนับสนุนเงินลงทุนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสตรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}= 3.80, S.D.=0.68$) การจัดอันดับเมื่อพิจารณาค่า S.D ในภาพรวมพบว่ากลุ่มประเด็นมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเบี่ยงเบนน้อย

ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประสิทธิภาพพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.19, S.D.=0.85$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงและบำรุงรักษาถนนครุฑเวียนมีการคมนาคมสะดวกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}= 4.32, S.D.=0.86$) รองลงมาคือดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงอาคารและป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมง ได้รับทราบกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านและตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.20, S.D.=0.84$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเด็กและเยาวชนในตำบลหนองมะค่าโมง มีสนามฟุตบอลไว้ออกกำลังกายและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างเพียงพอมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.07, S.D.=0.75$) ตามลำดับในภาพรวมพบว่าทุกประเด็นมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีความเบี่ยงเบนน้อย

พัฒนาแหล่งน้ำ ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประสิทธิภาพพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.10, S.D.=0.80$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือประชาชนมีแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภค-บริโภคเพียงพอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดจะ ($\bar{x}= 4.24, S.D.=0.84$) รองลงมาคือประชาชนในหมู่บ้านได้มีน้ำประปาใช้อุปโภค-บริโภคอย่างเพียงพอมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากหรือ ($\bar{x}= 4.16, S.D.=0.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประชาชนได้รับความ

สะดวกด้านการคมนาคมในช่วงฤดูฝนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01, S.D.=0.79$) อันดับในภาพรวมพบว่าทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียง 1 แสดงว่าข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ความเพียงพอ

ด้านสาธารณสุข ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมงด้านสาธารณสุขผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27, S.D.=0.86$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมงได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่ดีและมีประสิทธิภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42, S.D.=0.88$) ลงมาคือ ประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมงมีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30, S.D.=0.87$) ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมงได้รับการป้องกันโรคไข้เลือดออกเอดส์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07, S.D.=0.78$) ตามลำดับ ในภาพรวมพบว่าทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียง 1 แสดงว่าข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมงด้านสาธารณสุขมีความเปิดเผยเพียงพอ

ผลการทดสอบสมมติฐานและวิเคราะห์ความแตกต่างประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน

ผลการวิจัยที่ 1 ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่ 6 ประชาชนที่มีระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประชาประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

6. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 639 ราย

6.1 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองมะค่าโมง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และการส่งเสริมอาชีพผู้พิการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สนับสนุนเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านโครงสร้างพื้นฐานผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านสาธารณสุข จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ด้านสาธารณสุขผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างปฏิบัติผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน มีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง โดยเฉลี่ยและรายด้าน จำแนกตามตัวแปร ลักษณะส่วนบุคคลสรุปผล ดังนี้

6.2.1 เพศ พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2.2 อายุ พบว่าโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันคือด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยมี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6.2.3 การศึกษา พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6.2.4 อาชีพ พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2.5 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันคือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและด้านสาธารณสุขโดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6.2.6 ระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า การเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมง ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่ดี และมีประสิทธิภาพมีแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภค บริโภคเพียงพอดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงและบำรุงรักษาถนนครีวเรือนมีการคมนาคมสะดวกและได้รับเงินอุดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน

7.อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อภิปรายผลดังนี้

7.1 ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคืออุดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองมะค่าโมง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากรองลงมาคือการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้พิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สนับสนุนเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสตรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

7.2 ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงและบำรุงรักษาถนนครีวเรือนมีการคมนาคมสะดวกมีการคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงอาคารและป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมงได้

รับทราบกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านและตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เด็กและเยาวชนในตำบลหนองมะค่าโมง มีสนามฟุตบอลไว้ออกกำลังกายและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อย่างเพียงพอมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

7.3 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือประชาชนมีแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภคเพียงพอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือประชาชนในหมู่บ้านได้มีน้ำประปาใช้อุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ประชาชนได้รับความสะดวกด้านการคมนาคมในช่วงฤดูฝนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

7.4 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ในด้านสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมง ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่ดี และมีประสิทธิภาพที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมง มีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ประชาชนในตำบลหนองมะค่าโมง ได้รับการป้องกันโรคไข้เลือดออกและโรคเอดส์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สุภาวดี ติมนิสระ, 2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง”ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น ของกรรมการ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดราชบุรี”

ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

7.4.1 จำแนกตามเพศ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำซึ่ง (เพื่อน ทองแก้ว, 2551) ได้ให้ความสำคัญว่า ผู้บริหารถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงาน เป็นผู้รับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร

7.4.2 จำแนกตามกลุ่มอายุ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำแนกตามอายุพบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ (สุรรัตน์ กณพันธ์, 2546) ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางขแยง อำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี

7.4.3 จำแนกตามการศึกษา ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยและรายได้อาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปิ่นไพร ขาววัง, 2541) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณี เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

7.4.4 จำแนกตามอาชีพ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง ได้จำแนกตามอาชีพพบว่าโดยเฉลี่ยและรายละเอียดย่อยรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัยซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรรัตน์ กณพันธ์, 2557) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนเอกชนของวัดกรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่กรทองจังหวัดปราจีนบุรี

7.4.5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่าโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายได้พบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันคือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและด้านสาธารณสุขโดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรเทพ เชื้อเจ็ดองค์, 2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์การเทศบาลตำบลหางดงและเทศบาลตำบลสันทรายหลวงจังหวัดเชียงใหม่

7.4.6 จำแนกตามระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่าโมง จำแนกตามระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านพบว่าโดยเฉลี่ยและรายรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา งานสุจริต, 2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้นำชุมชนท้องถิ่นควรตระหนักในสำคัญของการจัดลำดับความต้องการของชุมชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอนมีการนำหลักวิชาการและประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชนเข้ามาร่วมแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ

8.1.2. ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของสังคมเศรษฐกิจวัฒนธรรมและปัญหาในชุมชน

8.1.3 กระบวนการในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรอบคอบ โดยใช้หลักการทางวิชาการและประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้มีกระบวนการในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างชัดเจน

8.1.4 มีการวิเคราะห์ปัญหาที่แก้ไขแล้วจะนำแนวทางไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่นๆได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน

8.2.2 ควรจัดให้มีการตรวจสอบข้อบกพร่องของวิธีการดำเนินงานก่อนการปฏิบัติงานตามโครงการ

8.2.3 ในการประชุมแต่ละครั้งควรมีการบันทึกและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

8.2.4 ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานตามโครงการให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

8.2.5 ทบทวนปัญหาและอุปสรรคเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแผนการแต่ละโครงการอื่นๆ

8.2.6 คัดบุคคลเพื่อจัดอบรมในการส่งเสริมความเป็นผู้นำท้องถิ่นของชุมชนเพื่อการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการพัฒนาชุมชน

8.2.7 เปิดโอกาสให้เยาวชนและผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

8.2.8 การจ้างงานในกิจกรรมด้านต่างๆควรพิจารณาจากคนในชุมชนเป็นอันดับแรก

8.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนี้กับชุมชนอื่นๆ ในเขตต่างจังหวัดที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อเป็นการสนับสนุนในผลการวิจัยนี้

8.3.2 ควรมีการศึกษาความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในตำบลหนองมะค่าโมงหรือชุมชนอื่นๆในเชิงคุณภาพอีกระดับหนึ่งเพื่อความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลในเชิงลึก

8.3.3 การวิจัยต่อไปทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นในระดับอำเภอหรือจังหวัดที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน

9. บรรณานุกรม

- กาญจนา งานสุจริต.(2539) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของ สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- ปิ่นไพร ชาววัง. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ดุขุภบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
- สุริรัตน์ กณพันธ์. (2546) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี (รายงานการวิจัย). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรเทพ เชื้อเจ็ดองค์. (2545) การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์กรเทศบาลตำบล หางดงและเทศบาลตำบลสันทรายหลวง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุริรัตน์ กณพันธ์. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนเอกชนของวัด : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่ กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุภาวดี ติมินทะ (2554).ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอฟากท่าจังหวัดอุตรดิตถ์ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยและคณะขอกราบนำ้มัสการขอพระคุณพระมหาทองเชิด กตปุญโญ ผศ.ดร. มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์”

THE EFFECTS OF USING A GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE TO DEVELOP
SELF- AWARENESS OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS OF BANG MOT WITTAYA
“SISUK WART CHUAN UPPATHAM” SCHOOL

มณีนรัตน์ อินทองคำ¹ , นีรนาท แสนสา²
Maneerat Intongkum¹ , Niranat Saensa²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง และ 2. เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” ได้มาโดยการวัดการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนเปรียบเทียบห้องเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองต่ำสุด จำนวน 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1. แบบวัดการตระหนักรู้ในตนเอง 2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3. กิจกรรมแนะแนวปกติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย 1. นักเรียน

---

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Master's degree student Education Department of Guidance and Counseling Psychology,
Sukhothai Thammathirat Open University

²อาจารย์ สาขาศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Lecturer in Education Department Department of Guidance and Counseling Psychology, Sukhothai
Thammathirat Open University

Corresponding author; Email: maneerat1442m@gmail.com

(Received: 20 July 2022; Revised: 21 July 2022; Accepted: 30 August 2022)

กลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ภายหลังการทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: 1. ชุดกิจกรรมแนะแนว 2. การตระหนักรู้ในตนเอง 3. มัธยมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1. to compare the levels of self-awareness of the experimental group students before and after using a guidance activities package to develop self-awareness; and 2. to compare the self-awareness level of the experimental group students who used the guidance activities package to develop self-awareness with the counterpart level of the control group students who undertook normal guidance activities.

This research is a quasi-experimental research. The research sample consisted of MathayomSuksa II students in two classrooms of Bang Mod Wittaya “SisukWart ChuanUppatham” School during the 2021 academic year. with a scale to assess their self-awareness. Then, two classrooms in which their students had the lowest mean scores on self-awareness were selected and matched. The employed research instruments were 1. a scale to assess self-awareness, 2. a guidance activities package to develop self-awareness of MathayomSuksa II students, and 3. a set of normal guidance activities. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that 1. after the experiment, the experimental group students who used the guidance activities package to develop self-awareness had their post-experiment self-awareness level significantly higher than their pre-experiment counterpart level at the .01 level of statistical significance; and 2. the experimental group students who used the guidance activities package to develop self-awareness had their post-experiment self-awareness level significantly higher than the post-experiment counterpart level of the control group students who undertook normal guidance activities at the .01 level of statistical significance.

Keyword: 1. Guidance activities package 2. Self-awareness 3. MathayomSuksa

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การก้าวเข้าสู่กระแสโลกไร้พรมแดนของสังคมไทยในปัจจุบัน เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ (มยุรี วิสุทราศัย, 2547.) ทั้งนี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กวัยรุ่นด้วยเช่นกัน เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังไม่มีความสมบูรณ์ทางด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ทั้งยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา ตลอดจนขาดการรู้จักและเข้าใจตนเอง จึงก่อให้เกิดปัญหาในการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.) กล่าวว่า การเสริมสร้างทักษะทางการเข้าใจตนเอง เพื่อให้เด็กได้ตระหนักรู้ว่าตนเองมีลักษณะเป็นอย่างไร มีความสามารถในด้านใดบ้าง ได้รู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ตนเองชอบหรือไม่ชอบ เพื่อเป็นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เริ่มรู้จัก การมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่างไปจากของตน นอกจากนี้ (กฤษณ์ จริยาปยุกต์เลิศ และคณะ, 2540.) กล่าวว่า ความตระหนักรู้ในตนเองนี้ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลจะต้องทำความเข้าใจ และหาคำตอบว่าตรงไหนในความเป็นตนเองที่ยังไม่ตระหนัก ทั้งนี้การตระหนักในตนเองจะทำให้บุคคลได้เข้าใจตนเอง

ดังนั้นการให้วัยรุ่นได้ตระหนักถึงตนเองจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ การตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการที่ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองในด้านอารมณ์ ด้านความสนใจ ด้านความถนัด และด้านค่านิยมที่มีอยู่ภายในตนเอง เป็นสิ่งที่สำคัญเหมาะสมกับช่วงวัย ที่จะพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบได้ในอนาคต

ในการสร้างความตระหนักรู้ในตนเองให้แก่วิธีนี้นั้นพบว่า มีกิจกรรมที่สอดคล้อง และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้ คือ กิจกรรมแนะแนว สำหรับวิธีการที่จะทำให้วัยรุ่นเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ดังที่ (อิติมา จงพิพัฒน์วณิชย์, 2539.) กล่าวว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง วิธีที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้ถึงความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ตลอดจนสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นชุดกิจกรรมแนะแนวจึงน่าจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่มีผลต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนวัยรุ่นได้

ดังนั้น จากปัญหาการวิจัยที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทนต์จวนอุบลรัตน์” มีการตระหนักรู้ในตนเองเพิ่มขึ้น และหลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว ทำให้สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทนต์จวนอุบลรัตน์”

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์”

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง

2.3 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่า หลังการได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง

3.2 หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองมีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

3.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้ครูแนะแนว ครูปรึกษาและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แนวทางในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนระดับชั้นอื่นต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 260 คน เลือกจำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาจากการวัดการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียน 10 ห้องเรียน แล้วเปรียบเทียบจับคู่ห้องเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองใกล้เคียงกันมากที่สุด 2 ห้องเรียน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 26 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดการตระหนักรู้ในตนเองเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนจำนวน 32 ข้อ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับตามเงื่อนไขจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 12 ชุด ผู้วิจัยพัฒนามาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการค้นคว้าเกี่ยวกับตัวแปร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบรายละเอียด และมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง และผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” จำนวน 12 ห้องเรียน ตอบแบบวัดการตระหนักรู้ในตนเอง และคัดเลือกห้องเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองใกล้เคียงกันมากที่สุด จำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยเก็บคะแนนการตอบแบบวัดการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) ขณะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาที และนำกิจกรรมแนะแนวแบบปกติไปใช้กับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง นำแบบวัดการตระหนักรู้ในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชุดเดิมไปประเมินหลังการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการจัดกิจกรรมครั้งสุดท้าย และนำคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) นำคะแนนก่อนการทดลองและหลังทดลองที่ได้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน Dependent t-test และการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน Independent t-test

5. ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวของกลุ่มทดลอง ตารางที่ 1.1 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวของกลุ่มทดลอง (n = 26)

กลุ่มตัวอย่าง	M	S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	86.19	11.61	12.73**	.000
หลังการทดลอง	107.57	4.70		

** P < .01

จากตารางที่ 1.1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองเท่ากับ 86.19 (S.D. = 11.61) หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองเท่ากับ 107.57 (S.D. = 4.70) แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ตารางที่ 1.2 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	26	107.57	4.70	11.46**	.000
กลุ่มควบคุม	28	89.12	8.82		

** P < .01

จากตารางที่ 1.2 พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ในตนเองเท่ากับ 107.57 (S.D. = 4.70) ซึ่งสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่มีคะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ในตนเองเท่ากับ 89.12 (S.D. = 8.82) แสดงให้เห็นว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

6. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า 1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ภายหลังการทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า 2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง มีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ภายหลังการได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการ

ตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจตนเองในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการตระหนักรู้ในตนเอง และภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่าจากการสังเกตของผู้วิจัยขณะทำการทดลอง พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองสามารถวิเคราะห์ความสนใจของตนเองจากแบบสำรวจได้ เกิดการตระหนักรู้ในตนเองด้านความสนใจได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียน เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนต่าง ๆ และนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในด้านอารมณ์ ความสนใจ ความถนัด และค่านิยม ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูแนะแนวควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองไปใช้จัดกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียนกับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการรู้จักและเข้าใจตนเองในด้านอารมณ์ ด้านความสนใจ ด้านความถนัด และด้านค่านิยมที่มีอยู่ภายในตนเองเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบได้ในอนาคต

8.2.2 ครูแนะแนวที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองไปใช้ควรศึกษาชุดวิชากิจกรรมแนะแนวอย่างถูกต้องตามเป้าหมายให้เข้าใจ และสามารถนำไปใช้ให้บรรลุผลสำเร็จได้

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นลักษณะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น จึงขอเสนอแนะให้นำไปศึกษาทดลองในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด: แนวทางสู่การปฏิบัติ เอกสารชุดปฏิรูปการเรียนรู้ลำดับที่ 2 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธิดิมา จงพิพัฒน์วนิชย์. (2539). *การเปรียบเทียบผลของการใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาระบบการตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- มยุรี วิสุทธารัตน์. (2547). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กฤษณ์ จริยาปยุตต์เลิศ และคณะ. (2540). *การใช้กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนามโนภาพแห่งตน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ดร.นิรนาท แสนสา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางต่อการดำเนินการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาร่วมเป็นกรรมการในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์อีกทั้งให้ข้อเสนอแนะและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แขนงการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสาขาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยอีกทั้งมีความเมตตาปรารภนาดีและให้กำลังใจแก่ลูกศิษย์ด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบวัดการตระหนักรู้ในตนเองและชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและให้คำแนะนำข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพต่อไป ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหาวาดจวนอุปถัมภ์” และคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีนอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาและสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยสนับสนุนห่วงใยและเป็นที่กำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผลแห่งความดีที่ได้จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดามารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา: วัดถาวรารามหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

THE RELIGIOUS BELIEFS OF THE CHINESE THAI A CASE STUDY :
OF WAT THAWON WARARAM HATYAI

ประเสริฐศักดิ์ ซึ่งประสิทธิ์¹

Prasertsak Suengprasit¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาลักษณะความเชื่อทางศาสนา รูปแบบของการนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่ กราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ 2. เพื่อศึกษาจุดประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ การวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่ กราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ เป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีรูปแบบการนับถือศาสนาทั้งในรูปของปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ
2. การกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่ก็เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต ทั้งของตนเองและครอบครัวตามความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า สามารถให้คุณ ให้โทษได้ ผลของการปฏิบัติตามระบบ

---

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master Student Program in Buddhist Sociology Faculty of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

Corresponding author; Email: prasertsak.pfp2@gmail.com

(Received: 21 August 2022; Revised: 25 August 2022; Accepted: 5 September 2022)

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างกลุ่มทางสังคมที่มีความเชื่อทางศาสนาแตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. ความเป็น 2. คนไทยเชื้อสายจีน 3. ศาสนา

ABSTRACT

The aims of this thematic topic are as follows 1. to study about the nature in religious belief and religious style in Thai people of Chinese descent who had been a worshiper in the holy thing at Wat Thaworn Wararam , Hat Yai. 2. to study the objective of a worshiper in the holy thing with faith the religious belief in Thai people of Chinese descent at Wat Thaworn Wararam, Hat Yai. The sample group used texts, documents and relevant research. The thematic topic was the documentary qualitative research work. All the data, collected during May 2021 to April 2022, were then analyzed by content analytic induction.

The research results found that :

1. The religious belief in Thai people of Chinese descent who had been a worshiper in the holy thing at Wat Thaworn Wararam , Hat Yai. That was the belief of the Buddhists, which has a religious style of worship in the form of knowledge, practice, and results.

2. The worshiper in the holy thing with faith the religious belief in Thai people of Chinese descent at Wat Thaworn Wararam , Hat Yai. The most people were worship for the prosperity of their own lives and family. And the religious belief in Thai people of Chinese descent. They believed that the holy things and deity could give gift and punish. The result of compliance in the religious belief in Thai people of Chinese descent influence to good understanding between different religious belief in the social.

Keywords : 1. Being 2. Thai people of Chinese descent 3. religion

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น กับสังคมมนุษย์ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ จนถึงยุคปัจจุบัน แม้ว่าสังคมในปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมมีจำนวนของผู้ที่ได้รับการศึกษามากกว่าในอดีต ยังมีความเชื่อในปรากฏการณ์ที่อยู่เหนือการพิสูจน์ ความเชื่อในปรากฏการณ์ลักษณะนี้ก็คือ “ความเชื่อทางศาสนา” แม้ว่า จะพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ แต่การศึกษาความเชื่อทางศาสนาจนเกิดความเข้าใจอย่าง ถูกต้อง และสามารถอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างทางสังคม ที่เนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนาก็สามารถ ทำได้ ความเชื่อทางศาสนาย่อมจะเป็นสิ่งที่ไม่จริง ถ้าศึกษาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ได้ อยู่ ที่ประเด็นดังกล่าว แต่อยู่ที่ว่าความเชื่อทางศาสนาดำรงอยู่ได้ในสังคมอย่างไร และมีอิทธิพลต่อสมาชิกของ สังคมในลักษณะใดบ้าง (สถาพร เจริญกุลเกียรติ, 2554) วัดไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทาง ศาสนาที่เกี่ยวข้องกับคนไทยมาแต่สมัยโบราณ ปัจจุบันวัดก็ยังมียบทบาทต่อสังคม และสมาชิกของสังคมใน ด้านต่าง ๆ คนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นชาวพุทธในปัจจุบัน ก็ย่อมมีความเชื่อทางศาสนาในลักษณะใดลักษณะ หนึ่ง ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นคนไทยเชื้อสายจีนส่วนหนึ่งไม่เพียงแต่นับถือพระพุทธศาสนา ยังนับถือ ลัทธิเต๋าและขงจื้อ เช่นเดียวกันกับคนจีนบรรพบุรุษ อีกส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนาของ คนไทย ไม่ว่าคนไทยเชื้อสายจีนจะนับถือศาสนาในลักษณะใด ตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ความเชื่อทาง ศาสนาต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนนับถือจะถูกหล่อหลอมให้คนไทยเชื้อสายจีนมี “เจ้า” อยู่ในใจและไหว้ เจ้าเรื่อยมา ความเชื่อทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ใด ๆ ในสังคมชุมชนใดชุมชนหนึ่งย่อมมีลักษณะบาง ประการ ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ก็ ย่อมสะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงบางอย่างทางสังคมของกลุ่ม

งานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา ที่กลุ่มทางสังคมมี ต่อสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ กลุ่มสังคมที่จะศึกษาคือกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสาย จีนในประเทศไทย ส่วนหนึ่งแม้ว่าจะเป็นจีนอพยพ และอีกส่วนหนึ่งเป็นคนจีนที่เกิดในแผ่นดินไทย แต่ความเป็นเอกภาพของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ในด้านความเชื่อทางศาสนา ยังคงไว้ซึ่งความเป็น เอกลักษณะที่โดดเด่นและปรากฏให้เห็นได้อยู่ทั่วไปในสังคมไทย ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสาย จีนที่มีต่อวัดจีน เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีต คนไทยเชื้อสายจีนนิยมไปนมัสการสิ่งศักดิ์ สิทธิ์ที่วัดถาวรารามหาโตใหญ่ ส่วนหนึ่งถือเป็นธรรมเนียมประเพณีจีนที่จะต้องปฏิบัติ กล่าวคือในหนึ่ง รอบปี คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะต้องไปไหว้เจ้าที่วัดจีนและศาลเจ้าจีนในเทศกาลตรุษจีน และช่วงเทศกาลสิ้นปี เพื่อให้เกิดสิริมงคลตลอดปีใหม่ทั้งแก่ตนเองและครอบครัว และอีกส่วนหนึ่งก็เพราะ การเล่าขานสืบต่อกันมาในความศักดิ์สิทธิ์ของ “เทพเจ้า” ที่วัดถาวรารามหาโตใหญ่ (จิตรรา ก้อนันทเกียรติ, 2551)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะความเชื่อ รูปแบบ บทบาทและวัตถุประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีความเชื่อ

3.2. ทำให้ทราบลักษณะความเชื่อ รูปแบบ และ วัตถุประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ

3.3. ทำให้ทราบองค์ความรู้เกี่ยวกับ “ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา: วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา:วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด 5 ประการ คือ

4.1. ดำเนินการวิจัยในสถานที่วัดถาวรารามหาดใหญ่ โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามตามแนวทางการศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ที่มากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดถาวรารามหาดใหญ่ เป็นหลัก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบได้ตามความสมัครใจ และสะดวกใจ โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์อย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นกันเองโดยการพูดคุย หรือการสนทนา โดยที่ผู้วิจัยบันทึกทุกเรื่องที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูล

4.2. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การตีความ สร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ และอาศัยกรอบแนวคิดรูปแบบการศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ และให้ความหมายเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่อประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดแนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสมได้

4.3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงใช้ข้อมูล และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก ข้อมูลที่ได้จึงเป็นลักษณะเชิงพรรณนาปรากฏการณ์ที่พบ ข้อมูลส่วนใหญ่จึงไม่อยู่ในลักษณะของตัวเลขการคำนวณทางสถิติ

4.4. การติดต่อโดยตรง และมีความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการขอเข้าพบเพื่อพูดคุย และอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้กับเจ้าอาวาส / พระภิกษุ วัดถาวรรวรามหาโตใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิ / นักวิชาการที่สามารถให้ข้อมูล รวมไปถึงกลุ่มประชากรเป้าหมาย (คนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาจากการเข้ามาค้าขาย) ในรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา โดยชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญในรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการวิจัยครั้งนี้

4.5. การใช้วิธีวิจัยที่มีความยืดหยุ่น โดยการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้แนวคำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ หากทำการสัมภาษณ์จริงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางครั้ง อาจต้องมีการปรับคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทั้งนี้ จะไม่เบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด

5. ผลการวิจัย

5.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ตามแบบเครื่องมือการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งอาศัยข้อมูลจากเอกสารวิชาการ มาเพื่อประกอบการวิเคราะห์ และเรียบเรียง รวบรวม สนับสนุนในการตอบโจทย์วิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ลักษณะความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามา ค้าขายที่วัดถาวรรวรามหาโตใหญ่ ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 รูป / คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยจะสอบถามข้อมูล จากเจ้าอาวาส / พระภิกษุวัดถาวรรวรามหาโตใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิ / นักวิชาการ รวม 3 รูป / คน รวมทั้งสิ้น 15 รูป / คน ที่สามารถให้ข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนบุคคล ที่ทราบ / ไม่ทราบว่า วัดถาวรรวรามหาโตใหญ่ เป็นวัดทางพระพุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา

จำนวน	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
- วัดถาวรรวรามหาโตใหญ่เป็นวัดทางพระพุทธศาสนา	3	9	12
- สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดถาวรรวรามหาโตใหญ่เป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา	2	10	12

ตารางที่ 2 ประเภทสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน

ประเภทสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน	จำนวนคน
-ให้ความหมายในเชิงวัตถุ/บุคคล	6
- ให้ความหมายในเชิงนามธรรม	4
- ไม่ทราบและตอบไม่ตรงคำถาม	2
รวม	12

สรุปข้อมูลจากตารางที่ 1-2 แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาในมัสการ จะทราบว่าวัดถาวรารามหาโตใหญ่ เป็นวัดทางพระพุทธศาสนา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา ในส่วนรูปเคารพทางศาสนาที่เป็นที่รู้จักของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ คือรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม ส่วนรูปเคารพของกวนอู ไ้ส่วยเอี้ย เทพโชคลาง เทพแห่งไฟ เซียนซ็อกง เฮ้งเจีย หลักโจ้ว โจ้วซือ แป๊ะกง จิ้งเก๋ากง จิ้งเล่มา และพระอรหันต์ 18 องค์ ก็พอมิผู้รู้จัก

รูปแบบของการนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน

ตารางที่ 3 แหล่งที่มาของความรู้ทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน

แหล่งที่มาของความรู้ทางศาสนา	จำนวนคน
- คัมภีร์	1
- สถานศึกษา	5
- บิดา มารดา	4
- อื่นๆ	2
รวม	12

ตารางที่ 4 ความถี่ของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่นับถือ

การนำหลักศาสนธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	จำนวนคน
- มีมาก	2
- มีบ้างเป็นบางครั้ง	9
- มีน้อย	1
รวม	12

ตารางที่ 5 จำนวนบุคคล ที่สามารถ / ไม่สามารถ บอกได้ว่าหลักธรรมคำสอนใดที่ได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

หลักธรรมคำสอนที่นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	จำนวนคน
- สามารถบอกได้	11
- ไม่สามารถบอกได้	1
รวม	12

ตารางที่ 6 จำนวนบุคคล ที่สามารถ / ไม่สามารถ บอกได้ว่าอะไรคือผลของการปฏิบัติผลตามหลัก ศาสนธรรม

ผลของการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาธรรม	จำนวนคน
- สามารถบอกได้	11
- ไม่สามารถบอกได้	1
รวม	12

สรุปข้อมูลจากตารางที่ 3 - 6 แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาจากการเล่าเรียนในสถานศึกษา และจากการกล่อมเกลาภายในสังคม ครอบครัว ซึ่งเกือบทุกคนจะสามารถบอกได้ว่าตนได้นำหลักธรรมข้อใดทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และสามารถบอกได้ว่าอะไรคือผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาธรรมข้อนั้นๆ

จุดประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของคนไทยเชื้อสายจีน

ตารางที่ 7 จุดประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดถาวรารามหาดใหญ่

จุดประสงค์ของการกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	จำนวนคน
- ต้องการกำลังใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	-
- ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี	-
- เลือกทั้ง 5 ข้อแรก	10
- อื่นๆ (มาทำบุญ, ระลึกถึงคุณความดีของพระ, ให้ท่านเป็นที่พึ่งทางจิตใจ)	2
รวม	12

สรุปข้อมูลจากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ 10 คน (83.3%) มากกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดถาวรารามหาดใหญ่ เพื่อให้เกิดสิริมงคลทั้งแก่ตนเองและครอบครัว มีเพียง 2 คนที่ตอบว่ามากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดเนื่องจากมาทำบุญ ระลึกถึงคุณความดีของพระปฎิมา หรือเทพเจ้าที่วัด และมาไหว้เพื่อให้ท่านเป็นที่พึ่งทางจิตใจ แม้จะมีผู้ที่ตอบว่ามาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดเพราะทำเป็นประเพณีปฏิบัติ แต่ผู้วิจัยพบว่าเป็นเพียงคำตอบหนึ่งในข้อคำตอบของผู้ที่ตอบหลายๆ ตัวเลือก

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ที่วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นความเชื่อทางพุทธศาสนา (รูปแบบ) คนไทยเชื้อสายจีน มีการนับถือศาสนา ทั้งในรูปของ ปรัชญา ปฏิบัติและปฏิบัติ

6.2 จุดประสงค์การกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยเชื้อสายจีน ที่วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ก็เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิตทั้งของตนเอง และครอบครัวเป็นหลัก และตามความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า สามารถให้คุณ และให้โทษได้

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ พบว่า เป็นการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนทางศาสนา รวมถึงความรู้ที่ถูกต้องตามระบบความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน อันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างกลุ่มทางสังคมที่มีความเชื่อทางศาสนาแตกต่างกัน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

7.2 ข้อค้นพบจากการลงภาคสนาม พบว่า วัดจีนหรือศาลเจ้าจีนเป็นศาสนสถานที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาของผู้คนมากมายที่หลั่งไหลเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าที่ตนเองศรัทธา และนับถือ ทำให้รูปลักษณ์ของวัดจีนหรือศาลเจ้าจีน และเทพเจ้าจีนถูกมองเป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายในทางมายาคติที่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่ศรัทธาจำนวนมากมาย การไหว้เจ้า จุดธูป จุดประทัด หรือแม้แต่การเผากระดาษเงินกระดาษทองภายในวัดจีน หรือศาลเจ้าจีนจึงเป็นภาพบรรยากาศที่สะท้อนถึงความเชื่อได้อย่างชัดเจน ดังนั้น วัดจีน หรือศาลเจ้าจีนจึงมีพลัง และมีความศักดิ์สิทธิ์ในความรู้สึกของผู้คนในสังคม โดยนำความเชื่อ และความศรัทธาผ่านทางวัดจีน หรือศาลเจ้าจีนมาผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้วัดจีนหรือศาลเจ้าจีนมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดความคิดด้านคติความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติ และพิธีกรรม สามารถทำให้คนในชุมชนเกิดความภูมิใจ และความมีศักดิ์ศรี (prestige) ในวัฒนธรรมของตน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

8.1.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับส่งเสริมการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยอาศัยรากฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว และควรศึกษาลักษณะการผสมผสานความเชื่อ พิธีกรรมอื่นๆ ว่ากลุ่มชาติพันธุ์มี การดำรงอยู่เป็นไปในทิศทางใด นอกเหนือจากประเพณีที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ องค์ความรู้เกี่ยวกับการ ผสมผสานความเชื่อในมิติทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้นให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประยุกต์ และสร้างใหม่ อย่างเหมาะสม

8.1.2 หน่วยงานการศึกษาควรมีการศึกษาเจาะลึกลงไปรายละเอียดของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อของแต่ละประเพณีพิธีกรรมอย่างชัดเจน มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจน เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ วัฒนธรรมพื้นฐานของตนควบคู่ไปกับวิทยาการสมัยใหม่

8.1.3 หน่วยงานส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของชุมชน ประเพณี ร่วมกับชาวบ้าน โดยมุ่งเน้นให้ชาวบ้านตระหนักถึงวัตถุประสงคืดั้งเดิมของประเพณีพิธีกรรม อันจะนำมาซึ่ง

การเล็งเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม และดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม ประเพณีอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา: วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ขอเสนอข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ดังนี้

8.2.1. จากการศึกษาในเบื้องต้นผู้วิจัยเชื่อว่าลักษณะความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนทั้งรุ่นปัจจุบัน และอนาคต ได้รับความรู้ทางศาสนาจากทางสังคม และจากระบบการศึกษา อีกส่วนหนึ่งของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันได้รับความรู้ทาง ศาสนาจากการกลมเกลียวในครอบครัว จากสถาบันการศึกษา จากศาสนสถาน ในลักษณะการศึกษาด้านรูปแบบการนับถือศาสนาเป็นความเชื่อถือ ที่ได้รับรู้ และถ่ายทอดจากรุ่นปู่ย่าตายาย จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ทราบแนวคิดพื้นฐานของสังคมสมัยก่อนที่มีความผูกพันกับบุคคลค่อนข้างสูง ความเชื่อลักษณะนี้ต้องการให้คนได้รับรู้เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชีวิต หรือการทำงาน ในลักษณะการศึกษาจะเห็นได้ว่าความเชื่อส่วนบุคคลในด้านความเชื่อของเทพเจ้า นั้นมีจุดประสงค์ของการกราบไหว้เพื่อผลต่อความเจริญ และความมั่นคง ในการทำงาน และการทำธุรกิจโดยตรง

8.2.2 ชาวไทยเชื้อสายจีนมีความผูกพันกับ การกราบไหว้เทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ส่วนใหญ่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ยึดถือ และปฏิบัติเพื่อความป็นสิริมงคลแก่ชีวิต พิธีกรรมต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนยึดถือ และปฏิบัตินั้น ส่วนใหญ่จะเป็นพิธีกรรมที่เป็นสิ่งที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน สร้างความรักความสามัคคีผูกพัน สานความสัมพันธ์ระหว่างวงศ์ตระกูล และหมู่คนไทยเชื้อสายจีนด้วยกัน ทำให้คนไทยเชื้อสายจีน หลายตระกูลประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ดังนั้นปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการดำเนินชีวิต และการทำธุรกิจต่างๆ มักจะ กล่าวขอพรจากเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

8.2.3 ดังนั้นหาก สามารถนำเอาความเชื่อเหล่านั้นมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีได้ย่อม ทำให้สังคม และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้รับผลที่ดีตามไปด้วย อย่างไรก็ตามยังมีความเชื่อในชาวไทยเชื้อสายจีนที่มักมีความเชื่อถือที่เริ่ม ลดน้อย ถอยลง เช่น ความเชื่อเรื่องลูกชายคนแรกบ้าง หรือความเชื่อเรื่องไหว้พระจันทร์บ้าง เนื่องจากความรู้ และความเข้าใจรวมทั้งเทคโนโลยี หรือการสื่อสารต่าง ๆ สามารถรับรู้ และเข้าถึงได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนมักไม่เชื่อในประเพณีนิยม หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ไม่นำมาใช้ และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันได้ ทำให้บางความเชื่อของบุคคลจึงเน้นให้ความสำคัญด้านคำสอน หรือแนวทางปฏิบัติของบุคคลต่าง ๆ เป็นสำคัญ

8.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบ เกี่ยวกับอิทธิพลที่มีผลต่อแรงผลักดันด้านความเชื่อดังกล่าวทั้งนี้เพื่อให้ได้การวิจัยที่ครอบคลุม และทราบถึงอิทธิพลต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังมีประเด็นความเชื่อทางศาสนาของกลุ่มทางสังคมที่น่าจะ ศึกษาเพิ่มเติมต่อไปอีกหลายเรื่อง เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางศาสนา กับศาสนพิธีกรรม ศึกษาลักษณะความเชื่อทางศาสนาของกลุ่มทางสังคมที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มทางสังคมที่มีความแตกต่างของ วัย ระดับการศึกษา เพศ ฯลฯ การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ฝ่ายมหายานก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าอีกเรื่องหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน

8.3.2 เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยด้านคุณภาพ ควรมีการศึกษาวิจัยด้านปริมาณเพื่อให้ทราบถึงจำนวน และปริมาณในด้านมิติทางความเชื่อ และเพื่อนำสถิติต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้ในงานวิจัยต่อไป

8.3.3 ควรศึกษาด้านปริมาณ และมีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความเชื่อ และความไม่เชื่อในเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของคนไทยเชื้อสายจีน

การวิจัยในเรื่องหนึ่ง ๆ แม้จะได้ข้อเท็จจริงของเรื่องนั้น ๆ แล้ว แต่เมื่อกาลเวลา ผ่านล่วงไปบุคคลที่สนใจก็สามารถที่จะทำการวิจัยเพื่อทดสอบความจริงของข้อค้นพบ ในเรื่องนั้น ๆ ซ้ำได้ ความเชื่อทางศาสนาแม้จะดำรงอยู่ภายในสังคมตั้งแต่บรรพกาล มาแล้ว แต่ความเชื่อทางศาสนาก็มักมีการเปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลง ของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นไปตามกฎของธรรมชาตินั่นเอง

9. บรรณานุกรม

จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2551). *ความรู้เรื่องจีนจากผู้เฒ่า*. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า

จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2554). *พระพุทธ พระโพธิสัตว์ และสิ่งศักดิ์ของจีน* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร :

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

สถาพร เจริญกมลเกียรติ. (2554). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.

10. คำขอบคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิริธรรมาภิรติ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ร่องอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช พระมหาวิชาญ กนต์สีโล, ดร. รักษาการผู้อำนวยการสำนักงาน วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ที่มีความเมตตากรุณาให้ความรู้ ความเข้าใจตลอดจนคำปรึกษาต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา รองศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร. สุปรียา ชำนาญพุดผิพร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งทุกท่านได้ให้ความรู้ คำแนะนำที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำสารนิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือในการสัมภาษณ์และได้ให้ข้อมูลรวมถึงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ให้ข้อคิดและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชน

ในตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

AN APPLICATION OF THE VIRTUES CONDUCTIVE TO BENEFIT IN DAILY LIFE OF
PEOPLE IN CHINGCO SUB-DISTRICT, SINGHANAKORN DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

พระครูสมุห์ชยानันท์ ธรรมธีโร (แทนประมุข)¹

Phrakrusamut Chayanant Thammatheiro (Thaenpramul)¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมในการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลา ใช้ตาราง Taro Yamane จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 375 คน เครื่องมือใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน ค่า t-test และ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า :

1. ประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต พบว่า ระดับการศึกษา, รายได้ มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วน 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพ มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

¹นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

¹Master's degree students Program in Buddhist Sociology Faculty of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

Corresponding author; Email: Chyananththaenpramul@gmail.com

(Received: 21 August 2022; Revised:-; 25 August 2022 , Accepted: 5 September 2022)

3. ประชาชนได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต มีความขยันหมั่นเพียรประกอบอาชีพ เห็นคุณค่าของทรัพย์ ใช้ปัญญาเลือกคบแต่คนดี โดยยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

คำสำคัญ : 1. การดำเนินชีวิต 2. ทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ 3. ประยุกต์

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper are as follows: 1. to study the application of the Virtues Conductive to Benefit principle in the daily life of the people in Chinko Sub-district, Singhanakhon district, Songkhla province; 2. to compare the application of the Virtues Conductive to Benefit in the daily life of people in Ching Kho Sub-district, Singhanakhon district, Songkhla Province with different gender, age, education level, occupation, and income and 3. The guideline for promotion of the Virtues Conductive to Benefit principle in the daily life of the people in Chinko Sub-district, Singhanakhon district, Songkhla province, by using the table from Taro Yamane's the number of sample 375 person tools used of questionnaires. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and ANOVA

The results of the research were found as follows :

1. The people in ChinKo Sub-district, Singhanakhon district, Songkhla province have applied. " the Virtues Conductive to Benefit principle " .In overall is at a high level

2. Comparison of the application of the Virtues Conductive to Benefit principle in daily life According to personal factor, it was found that, The different educational levels and different incomes, The application of the Virtues Conductive to Benefit principle in life were different at the level of significance at 0.05, the other three variables are different sex, different ages, different careers. The application of the Virtues Conductive to Benefit principle in daily life were different at the level of significance at 0.05.

3. The suggestions on ways to promote the application of the Virtues Conductive to Benefit principle that has been used and will be effective in the present in life, which includes be diligent, conduct a career. see the value of wealth. use

wisdom in choosing to associate with good. by adhering to the principle of living a life of a self-sufficient lifestyle.

Keywords: 1. Daily life 2. The virtues conducive benefits 3. Applied

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

การดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทยในสังคมปัจจุบัน มีปัญหาทางสังคมมากมายที่เกิดขึ้น แต่ละสังคมอาจมีปัญหาไม่เหมือนกัน เพราะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองแตกต่างกัน ในสังคมไทยมีปัญหาคือสำคัญ ๆ เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว และก็ยังมียังอีกหลายปัญหา ที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งควรจะได้ให้ความสนใจเช่น ปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรม ปัญหาอบายมุข ฯลฯ (สุพัตรา สุภาพ, 2521) ปัญหาเหล่านี้ในสังคมปัจจุบันผู้คนโดยทั่วไปไม่ว่าจะอยู่ในระดับไหนในสังคมไทยจะรู้สึกขาดความมั่นใจในความปลอดภัย รู้สึกมีปมด้อย ขณะเดียวกันอีกด้านหนึ่งของสังคมปัจจุบันก็ช่วยให้นักในสังคมหลงใหลไปกับกิเลสตัณหาต่าง ๆ สังคมจึงเต็มไปด้วยอบายมุขทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากต้องการแสวงหาสะสมวัตถุกันมากขึ้น ทำให้อาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น มีการเบียดเบียน รวมถึงมีการฆ่ากันตายมากขึ้น เพราะว่าคนในสังคมไทยได้รับเอาอิทธิพลจากค่านิยม รสนิยม สมัยนิยม และวัฒนธรรมหลายกระแสจากชาติต่าง ๆ ตามที่ปรากฏให้เห็นอยู่เสมอในสังคมปัจจุบันปัญหาด้านสังคมอาจสรุปเป็นข้อความสั้น ๆ แต่น่าคิดอย่างยิ่งว่า“เศรษฐกิจก้าวหน้าสังคมมีปัญหาการพัฒนาไม่ยั่งยืน” (มนูญ มุกข์ประดิษฐ์, 2545) สังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุเป็นอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของคนไทยไม่ค่านิยมวัตถุมีกิเลสมากขึ้น และสิ่งที่ขาดคือ ศีลธรรม สภาพสังคมที่พองเปราะเพราะรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตก” (สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2526) ปัจจุบันนี้สาเหตุปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลสิงโคนี้ จะพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลสิงโคนั้นจะมีปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการกู้หนี้ยืมสินทั้งในและนอกระบบนั้นเสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นภายในระดับบุคคลหรือครอบครัวซึ่งสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นมาภายในเขตพื้นที่ของตำบลสิงโคนี้ไม่ว่าจะมีหน่วยงานจากภาครัฐเอกชน ฯลฯ จะเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ตามแต่ว่าสภาพสาเหตุของปัญหภายในเขตพื้นที่ของตำบลสิงโคนั้นก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาลดน้อยถอยลงได้ มีแต่ที่จะเพิ่มปัญหามากยิ่งขึ้น ดังนั้นก็ต้องอาศัยหลักธรรมเพื่อที่จะนำมาพัฒนา การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ (สารานุกรมเสรี, 2564) ได้แก่ อุดมฐานสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียรรักษาสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยการรักษากัลยาณมิตตา คือคบคนดีเป็นมิตร สมชีวิตาคือมีความเป็นอยู่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค ประชาชนต้องมีความรู้จักพอประมาณ เป็นผู้พอใจตามที่ตนมี ตนได้ก็เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความดีงามอันประกอบไปด้วยความสุขในโลกนี้อย่างแท้จริง

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะนำเอาเรื่องหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ประชาชนในสังคม ได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางแห่งหลักธรรม อันจะอำนวยส่งผลให้แก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นอย่างยั่งยืน ซึ่งอาจจะเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่นหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถที่จะนำหลักธรรมข้อนี้ไปประยุกต์ใช้ในสังคมต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโคอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมในการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ ต่างกัน

3.3 ทำให้ทราบแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3.4 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปให้กับแก่องค์กรหน่วยงานภาครัฐ เช่น อำเภอบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ไปเป็นแนวทางการในประยุกต์ใช้กับพนักงานในหน่วยงานนั้น ๆ ได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional stratifies sampling) โดยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลำดับขั้นตอนวิธีการในการดำเนินงานการวิจัย ดังนี้

4.1 เลือกหัวข้อปัญหาที่จะศึกษาวิจัย ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นคัมภีร์พระไตรปิฎกเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

4.2 กำหนดความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย กำหนดสมมติฐานของการวิจัยสร้างกรอบแนวคิดจากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลในงานเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเนื้อหา ประชากร พื้นที่หรือระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

4.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คือ ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในมนุษย์ตามหลักจริยธรรมพร้อมส่งเครื่องมือแบบสอบถาม ที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ให้ทางคณะกรรมการจริยธรรมตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการทดลองใช้ (Try Out) ค่าความเชื่อมั่น กับประชาชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน

4.5 นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลที่บัณฑิตวิทยาลัย ฯ ออกให้ ไปขอความอนุเคราะห์ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลชิงโค ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม อธิบายให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างนั้นเข้าใจก่อน ๆ จะลงมือตอบแบบสอบถามกรณีมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างนั้นสงสัยในแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.6 เมื่อได้เก็บแบบสอบถามจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างแล้ว หลังจากนั้นก็เริ่มจัดทำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาแปลผลเพื่อหาบทสรุปและอภิปรายผลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.7 จัดทำรายงานวิจัยและสรุปเล่มวิจัย

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา สามารถนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบการบรรยาย ได้ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 5.1 แสดงค่าร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคล

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	148	39.5
หญิง	227	60.5
รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
อายุ		
20-30 ปี	79	21.1
31-40 ปี	64	17.0
41-50 ปี	67	17.9
51 ขึ้นไป	165	44.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	116	30.9
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	92	24.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	60	16.0
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	107	28.6
อาชีพ		
เกษตรกร	48	12.8
รับจ้าง	164	43.8
ข้าราชการบำนาญ	30	8.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	71	18.9
อื่น ๆ	62	16.5
รายได้		
5,000 บาท	88	23.5
5,001-8,000 บาท	76	20.3
8,001-12,000 บาท	76	20.3
12,000 บาท ขึ้นไป	135	35.9

จาดารางที่ 5.1 จะพบว่า ประชาชนในตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.5) มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 44.0) รองลงมา อายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 21.1) ระดับการศึกษา จบประถมศึกษา (ร้อยละ 30.9) รองลงมา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 28.5) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.7) รองลงมา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 18.9) รายได้ 12,000 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 36.0) รองลงมา 5,000 บาท (ร้อยละ 23.5)

5.2 การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลา ในภาพโดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อ (n=375)

รายการ	ระดับการประยุกต์ใช้		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านอุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร)	4.22	0.48	มาก
2. ด้านอารักขสัมปทา (การรักษาทรัพย์)	4.14	0.47	มาก
รายการ	ระดับการประยุกต์ใช้		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
3. ด้านกัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร)	4.21	0.47	มาก
4. ด้านสมชิวิตา (ความเลื่อมใสชีวิตแต่พอดี)	4.24	0.46	มาก
รวม	4.20	0.39	มาก

จาดารางที่ 5.2 จะพบว่า ประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในด้านสมชิวิตา (ความเลื่อมใสชีวิตแต่พอดี) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านอุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) ด้านกัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) และด้านอารักขสัมปทา (การรักษาทรัพย์) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.24$, $\bar{x} = 4.22$, $\bar{x} = 4.21$, $\bar{x} = 4.14$ ตามลำดับ)

5.3 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 5.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา และค่าสถิติทดสอบ t/F

รายการ	n	$\bar{x}$	SD	t/F	p-value
เพศ					
ชาย	148	4.21	0.42	0.101	0.920
หญิง	227	4.20	0.37		
อายุ					
20-30 ปี	79	4.23	0.42	1.003	0.391
31-40 ปี	64	4.24	0.43		
41-50 ปี	67	4.24	0.33		
51 ปีขึ้นไป	165	4.17	0.39		
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	116	4.16	0.34	3.249	0.022*
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	92	4.14	0.42		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	60	4.31	0.43		
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	107	4.25	0.39		
อาชีพปัจจุบัน					
เกษตรกร	48	4.25	0.36	1.003	0.391
รับจ้าง	164	4.17	0.39		
ข้าราชการบำนาญ	30	4.28	0.36		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	71	4.29	0.40		
อื่น ๆ	62	4.12	0.41		
รายได้					
5,000 บาท	88	4.12	0.39	10.796	0.000*
5,001-8,000 บาท	76	4.24	0.37		
8,001-12,000 บาท	76	4.41	0.39		
12,000 บาทขึ้นไป	135	4.13	0.36		

จากตารางที่ 5.3 จะพบว่า ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตามข้อมูลส่วนบุคคล สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.21$ และ $\bar{x} = 4.20$ ตามลำดับ) ค่า $t = 0.101$ $p\text{-value} = 0.920$

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.23$, $\bar{x} = 4.24$, $\bar{x} = 4.24$, และ $\bar{x} = 4.17$ ตามลำดับ) ค่า $F = 1.003$ $p\text{-value} = 0.391$

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, $\bar{x} = 4.14$, $\bar{x} = 4.31$, และ $\bar{x} = 4.25$ ตามลำดับ) ค่า $F = 3.249$ $p\text{-value} = 0.022$ มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.25$, $\bar{x} = 4.17$, $\bar{x} = 4.28$, $\bar{x} = 4.29$, $\bar{x} = 4.12$ ตามลำดับ) ค่า $F = 2.254$ $p\text{-value} = 0.063$

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$, $\bar{x} = 4.24$, $\bar{x} = 4.41$, $\bar{x} = 4.13$ ตามลำดับ) ค่า $F = 10.796$ $p\text{-value} = 0.000$ มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการสำรวจประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษา จบประถมศึกษา อาชีพรับจ้าง รายได้ 12,000 บาท ขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนิน

ชีวิตในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีความขยันหมั่นเพียรประกอบอาชีพ เห็นคุณค่าของทรัพย์ ใช้ปัญญาเลือกคบแต่คนดีโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

6.2 การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสিংหนนคร จังหวัดสงขลา

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 375 คน พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิงโค อำเภอสিংหนนครจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ด้านอุฏฐานสัมปทา ความขยันหมั่นเพียร พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านอุฏฐานสัมปทา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) ได้แก่ 1. การทำงานใคร่ครวญใช้ปัญญา ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.32$) 2. การใช้ความรู้รอบรู้ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ($\bar{x} = 4.23$) 3) ความขยันหมั่นเพียรและมุ่งมั่นในการทำงานอย่างมีเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.22$)

6.2.2 ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านอารักขสัมปทา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) ได้แก่ 1. การเห็นคุณค่าในการเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.18$) 2) การใช้จ่ายเงินที่หามาได้อย่างประหยัด ($\bar{x} = 4.18$) 3) การนำทรัพย์มาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.15$)

6.2.3 ด้านกัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านกัลยาณมิตตตา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) ได้แก่ 1. การได้รับยกย่องสรรเสริญ ชมเชยเพื่อนกัลยาณมิตรเมื่อเห็นว่าทำดี ($\bar{x} = 4.27$) 2. การเตือนสติและแนะนำเพื่อนที่มีความสับสนเสี่ยงไปในทางไม่ดี ($\bar{x} = 4.24$) 3) การเลือกคบคนดีมีศีลธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 4.22$) 4) การเลือกคบคนที่จะช่วยเกื้อกูลแก่การทำงาน ($\bar{x} = 4.20$)

6.2.4 ด้านสมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตแต่พอดี พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านสมชีวิตา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) ได้แก่ 1. การใช้ทรัพย์ให้เกิดคุณค่าและมูลค่า ($\bar{x} = 4.30$) 2. การรู้จักทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต ($\bar{x} = 4.29$) 3. การจัดการทรัพย์สินตามความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{x} = 4.28$)

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนมีความคิดเห็นของการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 375 คน โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในเขตตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสมชีวิตา ด้านอุฏฐานสัมปทา ด้านกัลยาณมิตตตา ด้านอารักขสัมปทา ผลการศึกษาจึงมานำสู่การอภิปรายผล ดังนี้

โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่า ประชาชนในชุมชน สังคม และในเขตตำบลชิ่งโค ได้รับการอบรมและฝึกให้มีการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลิงเกียรติ อาภาพร โชติวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถะในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เถรวาท” ผลจากการวิจัยพบว่า หลักทฤษฎีธัมมิกัตถะมี 4 อย่าง คือ 1. อุฏฐานสัมปทาความถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร 2. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา 3. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรที่ดีงาม 4. สมชีวิตา ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมพอเพียง หลักดังกล่าวมานี้จะต้องมีอิทธิบาท 4 คิหิสุข 4 และสัมมปธาน 4 เข้าประกอบด้วยจึงทำให้การแสวงหาทรัพย์และการใช้จ่ายทรัพย์เป็นไปอย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

7.1 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน คือ ประถมศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จึงทำการทดสอบค่าความแปรปรวนเท่ากับ $p\text{-value} = 0.022 < 0.05$ อย่างมีนัยสำคัญ แสดงค่าความแปรปรวนไม่เท่ากัน ซึ่งมีอย่างน้อย 1 กลุ่มไม่เท่ากับกลุ่มอื่น จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันคือ 5,000 บาท, 5,001-8,000 บาท, 8,001-12,000 บาท, 12,000 บาทขึ้นไป ทดสอบค่าความแปรปรวนเท่ากับ $p\text{-value} = 0.000 < 0.05$ อย่างมีนัยสำคัญ แสดงค่าความแปรปรวนไม่เท่ากัน ซึ่งมีอย่างน้อย 1 กลุ่มไม่เท่ากับกลุ่มอื่น จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ก็เพื่อสร้างความมั่นคงถาวรอย่างยั่งยืนของประชาชนในเขตตำบลเชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยเน้นหลักวิธีการดังนี้

8.1.1 ไม่ว่าจะหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ควรจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมที่นำมาดำเนินชีวิตให้กับประชาชน เพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง

8.1.2. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือนายกอบต. นำผลความรู้ที่ได้จากการอบรมเกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมที่นำมาดำเนินชีวิตของประชาชน นำไปถ่ายทอดส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพ ให้กับประชาชนภายในชุมชนตำบลรู้จักการไขแก้ปัญหและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นมาได้ด้วยตนเอง

8.1.3 นำผลที่ได้ในครั้งนี้นั้นมาบูรณาการให้กับชุมชนภายในตำบลที่ทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นลำดับแรก เมื่อได้ผลเป็นที่พอใจแล้วแล้ว หลังจากนั้นก็นำผลนั้นไปเพิ่มศักยภาพและบูรณาการให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานอบต. โรงเรียน ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนนั้นมีความรู้ความสามารถในการที่จะนำหลักธรรมนี้ไปดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชนนั้นได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ในระดับครัวเรือนและในระดับสังคม

8.2.1 ยึดหลักอุฏฐานสัทธานในการดำเนินชีวิต คือ มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงานโดยชอบธรรม ประกอบอาชีพอันสุจริต มีการวางแผน การทำงานตามขั้นตอน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตรา หาอุบายวิธี สามารถจัดการดำเนินการให้ได้ผลดี ไม่ทอดทิ้งในกิจการงานทั้งปวง

8.2.2 ยึดหลักอารักขสัมปทาในการดำเนินชีวิต คือรู้จักเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย จัดสรรทรัพย์ให้เป็นส่วน ๆ ทั้งรายรับ รายจ่าย และบำรุงเลี้ยงสมณะ ชีพราหมณ์มีผู้ศัลทรงธรรม ตามสติกำลัง

8.2.3 ยึดหลักกัลยาณมิตตตาในการดำเนินชีวิต คือรู้จักกำหนดบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นสัตบุรุษ ผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา

8.2.4 ยึดหลักสมชีวิตาในการดำรงวิถีชีวิต คือพอเพียง พอประมาณอย่างมีเหตุผล มีปัญญามีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก ใช้ชีวิตไม่ฟุ้งเฟ้อจนเกินไป ไม่ประหยัดจนเกินงาม หลีกเว้นจากอบายมุขทุกชนิดไม่คบคนพาลหมั่นเสวนากับบัณฑิต อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ตั้งตนไว้ชอบ ดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

8.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นแนวทางหรือมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

8.3.1 ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเพียงเรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการประกอบอาชีพเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายไปยังหลักธรรมในหมวดอื่น ๆ เช่น หลักพรหมวิหาร 4, จักร 4, สัมปยุตธรรม 7, มรรคมงคล 8, สังคหวัตถุ 4, อปทานิยธรรม 7, และทิศ 6 เป็นต้น

8.3.2 ควรศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนกับชุมชน ต้นแบบอื่น และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เพื่อจะได้รับผลการศึกษากว้างขวางมากขึ้น

8.3.3 ควรศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในฐานะเป็นรากฐานของเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงต้นแบบในสังคมไทย

8.3.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารเศรษฐกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง

- มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. (2545). *ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2521). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2526). *ปัญหาสังคม*. เชียงใหม่ : ดวงตะวันการพิมพ์.

10. คำขอบคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิริธรรมาภิรต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศโคราช และคณาจารย์ในสาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ ที่ได้ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางในการศึกษาต่าง ๆ รองศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร. สุปรียา ชำนาญพุดผิพร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสารนิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และกรุณาให้ความรู้และคำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนา
คุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ
THE PARTICIPATORY COMMUNITY MANAGEMENT TO ENHANCE THE QUALITY OF
LIFE DEVELOPMENT PROCESS FOR THE ELDERLY SOCIETY IN BUDDHIST WAY

สุธาสินี แสงมุกดา¹
Suthasinee Saengmookda¹
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ 2. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3. ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 380 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนจำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และอุปสรรคของกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การเติบโตของเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง การปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ และโรคภัยไข้เจ็บ 2. รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ 2.1 ด้านความรับผิดชอบร่างกาย 2.2 ด้านการพัฒนาจิตใจ 2.3 ด้านความเป็นอิสระส่วนบุคคล 2.4 ด้านความเชื่อส่วนบุคคล 2.5 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 2.6 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม 3. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิต 3. สังคมผู้สูงวัย
ด้วยวิถีพุทธ

---

¹ ค.ด.(การบริหารการศึกษา) อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Ph.D.(Education administration) Lecturer at Graduate school of Mahamakut Buddhist University
Corresponding Author: lovely386_3@hotmail.com

(Received: 2 September 2022; Revised: 6 September 2022; Accepted: 12 September 2022)

ABSTRACT

The objectives of this research were 1. to study the condition of community participatory management to enhance the process of improving the quality of life of the elderly society in a Buddhist way. 2. to develop a community participative management model and 3. to assess the effectiveness of the community participatory management model. The sample consisted of 380 elderly people in Sampran District Nakhon Pathom Province, and 27 people involved in the community. The research instruments were questionnaires, interview forms and observation forms. Data were collected by survey, interview, group discussion. Data were analyzed by frequency, percentage, standard deviation, confirmatory factor analysis, and content analysis.

The results of the investigation found that 1. The condition of community participatory management has established the Elderly Club. The obstacle to the process of improving the quality of life is economic growth, the elderly are alone, adaptation to modern culture and disease. 2. The community participatory management model was divided into 6 aspects: including 2.1 body responsibility 2.2 mental development 2.3 personal independence 2.4 personal beliefs 2.5 Social relations and 2.6 Environmental conditions 3. The evaluation of the effectiveness of the community participatory management model was found that the pattern is appropriate, possible and put it to good use.

Keyword : 1. Participatory management 2. Quality of life development 3. Elderly society with Buddhist way

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยเริ่มออกมาตรการในด้านต่าง ๆ และบรรจุประเด็นความท้าทายของภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 -2579) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) ในด้านการดูแลและการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุพบว่า สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุและสัดส่วนประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานในครอบครัวจะขาดความสมดุล และทำให้คุณภาพของการดูแลผู้สูงอายุลดลง ผู้สูงอายุจำนวนมากขาดผู้ดูแลหรือถูกทอดทิ้ง กลไกของครอบครัวและเครือญาติไม่สามารถรองรับการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนและภาครัฐจึงมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต (ศิลปสวย ระวีแสงสุรย์, 2559)

จากการศึกษาพื้นที่ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าในปี 2564 จำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมรับมือในการรองรับผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) สาเหตุปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเหล่านี้จะทวีความรุนแรงและเป็นภาระของคนรุ่นหลังจะเป็นปัญหาของครอบครัวในอีก 10–20 ปี รวมถึงปัญหาภาวะเศรษฐกิจในการดำรงชีพที่สูงขึ้นและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสาเหตุส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ซึ่งการแก้ไขแบบพุทธมี 2 ลักษณะ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549) คือ ประการแรกผู้มีปัญหาจะต้องแก้ด้วยตนเอง และอีกประการหนึ่งคือการแก้ไขด้วยการลงมือทำความเพียรตามเหตุผลซึ่งพุทธศาสนาสอนให้แก้ปัญหาทั้งด้านนอกและด้านใน ทั้งทางสังคมและจิตใจของบุคคลคือ มีคำสอนชั้นศีลเป็นด้านนอกชั้นจิตเป็นปัญหาด้านใน และ (พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ, 2554) กล่าวถึง ความสุขที่มนุษย์ต้องการมีอยู่ 2 สิ่ง คือ ความสุขทางกายและความสุขทางใจ ความสุขทั้งสองอย่างนี้ต้องอาศัยกันและกัน คือ ถ้าร่างกายเป็นสุขแล้วก็จะทำให้จิตเป็นสุขด้วยหรือถ้าจิตเป็นสุขแล้วก็จะทำให้ร่างกายเป็นสุขด้วย จะเห็นได้ว่า สุขภาพนั้นไม่ได้มีเพียงทางกายและทางจิตเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ใช้ทักษะ ประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญที่ได้สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตรวมถึงการแสดงบทบาทในสังคมด้วย ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจให้มีความแข็งแรงต้องนำเอาหลักธรรมมาบูรณาการในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของประเด็นท้าทายอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ เพื่อที่จะนำไปสู่การวางแผนและกำหนดแนวทางในการรับมือกับโอกาสของความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

2.3 เพื่อประเมินประสิทธิผลารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ประชาชนและชุมชนมีความตระหนักร่วมกันและได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน

3.2 ผู้นำชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนด้วยแนวทางแบบวิถีพุทธ

3.3 หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบวิธีผสมผสาน (Mixed Methods Research)

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 37,879 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการเปิดตารางเครชี มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนหรือผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประธานชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระภิกษุที่มีพรรษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป และผู้สูงอายุ ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 รูป/คน คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

4.1 นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

4.2 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 7 ปี จำนวน 2 คน

4.3 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ที่มีประสบการณ์ในด้านการดูแลสุขภาพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

4.4 ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวหรือมีก็ไม่เกิน 1 โรค จำนวน 9 คน

4.5 บรรพชาที่เป็นพระภิกษุที่มีสมศักดิ์และมีพรรษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติสมณวัตรธรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน 1 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์ในการจัดประชุมกลุ่มย่อย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ซึ่งหาความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.985 และได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจากสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ชุมชนแต่ละตำบลจะมีการจัดเจ้าหน้าที่ของศูนย์อนามัยประจำตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในพื้นที่เข้าไปเยี่ยมเยียนพบปะประชาชนที่อยู่ในชุมชนหรือพื้นที่รับผิดชอบอย่างน้อยเดือนละครั้ง โดยกลุ่มเป้าหมายของการเยี่ยมบ้านจะเน้นไปที่กลุ่มผู้สูงอายุในรายชื่อที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงหรือทุพพลภาพเท่านั้น และในการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งจะเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลและให้คำแนะนำด้านสุขภาพ ยังไม่ได้ดำเนินการเยี่ยมบ้านในลักษณะของการเข้าไปดูแลและส่งเสริม รวมทั้งให้คำแนะนำในด้านการดูแลต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ

ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีรายได้จากสวัสดิการภาครัฐ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บัตรประกันสุขภาพแห่งชาติ เงินบำนาญสำหรับคนที่เคยรับราชการมา กองทุนผู้สูงอายุที่เป็นเงินกู้ไม่มีดอกเบี้ย เพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ และสวัสดิการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐให้การสนับสนุน คือ เงินออมกลุ่มลูกค้านาคาเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) และจากลูกหลาน สำหรับกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปัจจุบันบางวัดได้มีกิจกรรมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมถือศีลวันพระ กิจกรรมชมรมฟ้อนรำ ชมรมเย็บปักถักร้อยกับศูนย์การศึกษาคนอกระบบ โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมสูงวัยด้วยวิถีพุทธด้วยหลักภavana 4 มีดังนี้

5.1.1 ด้านกายภavana พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะนั่งดูโทรทัศน์นานหลายชั่วโมงทำให้ขาดการออกกำลังกาย ดังนั้น ผู้สูงอายุจะต้องมีสติในการดำเนินชีวิตของตนเอง โดยฝึกการมีสติ

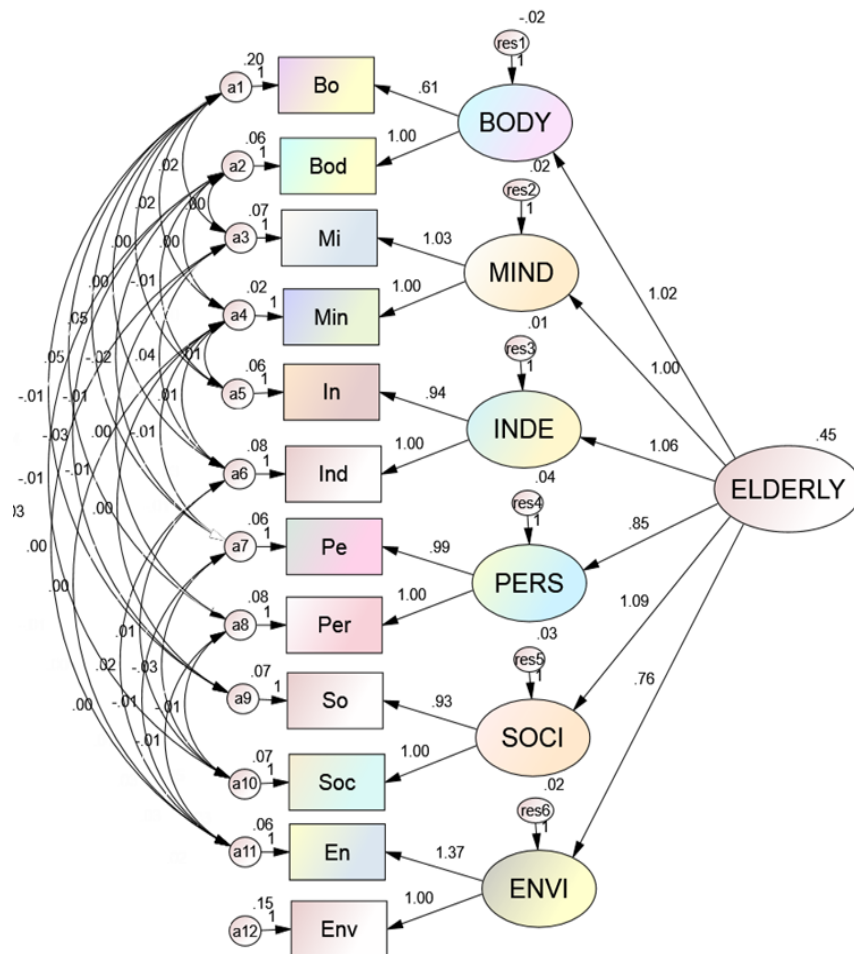
ในการพิจารณาวิเคราะห์ไม่ประมาทในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีการพิจารณาแล้วค่อยทำ เช่น การกิน การนอน การเดิน การนั่ง เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดและความประมาทต่อร่างกายได้

5.1.2 ด้านศีลภาวนา พบว่า ในวันพระผู้สูงอายุมีการสมาทานศีลในวันพระ ไม่ให้มีการทำบาป หรือไม่ให้มีการทำอกุศลกรรม การเข้าวัดฟังธรรมรักษาศีลนั้นช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุข ได้พัฒนาชีวิตของตนเองด้วยการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่คิดโลภอยากได้ของผู้อื่น พุดจาสุภาพมีสัจจะ มีความคิดที่ดีและไม่คิดมั่งร้ายต่อสิ่งอื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.1.3 ด้านจิตภาวนา พบว่า ผู้สูงอายุได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการรักษาจิตใจของตนเองด้วยการไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และฝึกพัฒนาจิตใจ เพื่อให้จิตใจได้มีความเข้มแข็ง มีกำลังใจ และมีความสุขในการดำเนินชีวิต ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี ลดทอนความวิตกกังวลใจเกี่ยวกับโรคภัยและความแก่ชราวัยของตนเอง

5.1.4 ด้านปัญญาภาวนา พบว่า เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยชรภาพการทำงานที่เริ่มช้าลงทำให้ความจำและการหลงลืมเป็นบางครั้ง ผู้สูงอายุใช้ปัญญาคิดในหลักสิ่งที่มีเหตุและผล มีความรู้สึกตัวขณะคิด ขณะพูด ขณะทำ และการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมองเห็นปัญหาและหาทางแก้ของปัญหาเหล่านั้นได้

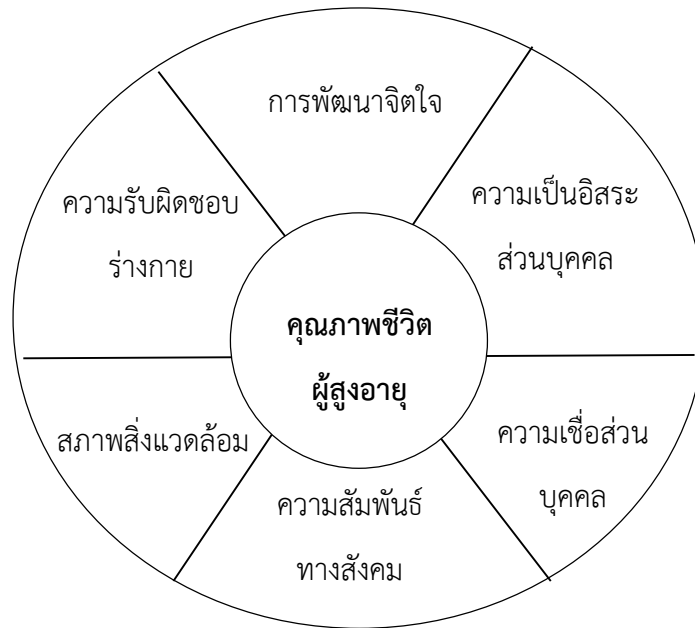
5.2 ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.883 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 2 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.390 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.999 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .975 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ .000 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดล พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 6 องค์ประกอบหลักมีค่าเป็นบวก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.76 – 1.09 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงดังภาพที่ 2

Chi-Square = 1.883 DF = 2 p - value = .390 GFI = .999 AGFI = .975 RMSEA = .000

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1. ด้านความรับผิดชอบต่อร่างกาย 2. ด้านการพัฒนาจิตใจ 3. ด้านความเป็นอิสระส่วนบุคคล 4. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล 5. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 6. ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธ

5.3 ผลจากการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุแบบวิถีพุทธจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ให้คะแนนในประเด็นด้านความเหมาะสมรวม 133 คะแนน ด้านความเป็นไปได้รวม 128 คะแนน และด้านการนำไปใช้ประโยชน์รวม 132 คะแนน จากคะแนนเต็มรวมแต่ละด้าน 170 คะแนน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยค่าสถิติแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.803 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.75 แสดงว่ามีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมาก และเมื่อหาค่าความสอดคล้องในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยค่าสถิติคอนคอร์ดานซ์ (Concordance) ได้ค่าเท่ากับ 0.801 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.75 แสดงว่าการตอบคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนมีความสอดคล้องกัน

ภาพที่ 3 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 สภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ พบว่า ชุมชนแต่ละชุมชนมีการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักอริยสัจ 4 มาพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ ด้านกาย ส่งเสริมให้ทำสมาธิมีสติในการพิจารณาพิจารณาให้ไม่ประมาทต่อสุขภาพร่างกาย ด้านศีล ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองด้วยการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ด้านจิตใจ ฝึกจิตให้มีสมาธิเข้มแข็งและฝึกปล่อยวางลดทอนความวิตกกังวลใจและคิดวิตกเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ และด้านปัญญา ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตในการดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาทรู้เท่าทันเข้าใจในตัวเองและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

6.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1. ด้านความรับผิดชอบต่อร่างกาย 2. ด้านการพัฒนาจิตใจ 3. ด้านความเป็นอิสระส่วนบุคคล 4. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล 5. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 6. ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม

6.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง อยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่าการตอบของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนมีความสอดคล้องและมีความน่าเชื่อถือได้ สรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สภาพของชุมชนในอำเภอสามพรานเป็นชุมชนชนบทและชุมชนเมือง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่บ้านเพียงลำพังและมีภาระต้องเลี้ยงหลาน มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ และในกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดบ้านและติดเตียงจะมีเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประจำตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขเข้ามาเยี่ยมและตรวจสุขภาพให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Yaxin Zhu, 2018) ที่พบว่า ถ้ามีการปรับปรุงบริการสุขภาพจะช่วยลดความเหงา ช่วยบำบัดโรคเรื้อรัง และอาจจะช่วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุดีขึ้น นอกจากนี้ บางชุมชนนำหลักภavana 4 มาประยุกต์ใช้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (จารุณี จันทร์เปล่ง, 2563) ที่พบว่ายุทธวิธีสร้างความแข็งแกร่งในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ต้องสร้างเครือข่ายทางสังคม เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุ คือ หลักภavana 4

7.2 รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความเป็นอิสระส่วนบุคคล ด้านความเชื่อส่วนบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กันยา วงศ์ชัยวงศ์, 2561) ที่พบว่า แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบตะวันตกคือ การพัฒนาชีวิตของบุคคลให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ความพึงพอใจในชีวิตของแต่ละบุคคล ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรมค่านิยม ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม มีครอบครัวที่อบอุ่น เป็นประชากรที่ดีของประเทศ และด้านปัญญา โดยในด้านความรับผิดชอบร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุมีการไปหาหมอทุกครั้งเมื่อมีการนัดตรวจหรือตรวจสุขภาพเป็นประจำ แสดงว่าผู้สูงอายุมีความห่วงใยต่อสุขภาพของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chen, J., Murayama, S., and Kamibepu, K., 2010) ที่พบว่า การไม่เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจผู้สูงอายุ

7.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธโดยใช้หลักภavana 4 ซึ่งสอดคล้องกับ (จารุณี จันทร์เปล่ง, 2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเตรียมชุมชนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในเขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า รูปแบบการเตรียมชุมชนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป็นการดำเนินงานเตรียมชุมชนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุให้ยั่งยืน โดยการใช้เครือข่ายในสังคมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมีมติ ซึ่งจะใช้หลักพุทธธรรม B (Buddhist morality) หมายถึง หลักภavana 4 (สุภาวะ องค์กรรวมแนวพุทธ) และอริยสัจ 4 ที่นำมาประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุในทุกมิติของการดำเนินชีวิต

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในอนาคต

8.1.2 หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

8.1.3 หน่วยงานภาครัฐควรวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยแบบวิถีพุทธ ควรนำข้อมูลนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุในชุมชนต่อไป

8.2.2 หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดหรืออำเภอ ควรร่วมมือกันในการพัฒนากลุ่มอาชีพและผลิตภัณฑ์ของข้าวไร่ต่าง ๆ ในชุมชนและจัดหาตลาดและพื้นที่จัดจำหน่ายสินค้าเพื่อเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

8.2.3 ผู้สูงอายุในชุมชนควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่หน่วยงานและภาครัฐที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดขึ้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและก่อเกิดรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมผู้สูงอายุด้วยวิถีพุทธในชุมชนต่อไป

8.3.2 ควรศึกษากระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำหรือเครือข่ายในด้านดูแลคุณภาพชีวิตของสังคมผู้สูงอายุในชุมชน

8.3.3 ควรมีการจัดทำการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

9. บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. มุลินธิบุรณะชนบทแห่งประเทศไทย. (2559). *แนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (CSR) /กิจกรรมเพื่อสังคม (SE) สำหรับผู้สูงอายุ*. (รายงานการวิจัย). สถาบันไทยพัฒน์.
- จารุณี จันท์เปล่ง. (2563). *รูปแบบการเตรียมชุมชนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในเขตภาคกลางของประเทศไทย*. (ปริญาดุขภูนิพนธ์), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *ความท้าทายของภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2564, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/Pages/default.aspx>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2549). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ*. กรุงเทพฯ: สหธรรม.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2554). *ธรรมะเพื่อการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ศิลปสวย ระวีแสงสุรย์. (2559). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- Chen, J., Murayama, S., & Kamibeppu, K. (2010). Factors related to well-being among the elderly in urban China focusing on multiple roles. *Bioscience trends*, 4(2).Yaxin Zhu,
- Zhu, Y., Liu, J., Qu, B., & Yi, Z. (2018). Quality of life, loneliness and health-related characteristics among older people in Liaoning province, China: a cross-sectional study. *BMJ open*, 8(11), e021822.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2565 ในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย ช่วยเหลือ และสนับสนุนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การพัฒนาทักษะอาชีพการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ของผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง
DEVELOPMENT OF MODERN ENTREPRENEUR CAREER SKILLS OF PRISONERS OF
THE LAMPANG CORRECTIONAL INSTITUTION FOR DRUG ADDICTS

อมทอง พัฒนพงษ์¹, ศรีณยา สินพานี², สุนทรทิพย์ สุภาจันทร์³
Omthong Phatthanaphong¹, Saranya Sinpanee², Sukonthip Suphachan³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีทักษะการประกอบการธุรกิจยุคใหม่ โดยการสร้างศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการและการสร้างสรรค์ธุรกิจยุคใหม่ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ และเพื่อสร้างรูปแบบของการอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ผู้ต้องขังแบบใหม่ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานในเชิงคุณภาพและเชิงปฏิบัติการ ด้วยการทดลองปฏิบัติการอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง จำนวน 100 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการ และการวัดผลการเรียนรู้ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังเกิดกระบวนการเรียนรู้ มีการคิดริเริ่มในการพัฒนาตนเอง ได้ประกอบอาชีพตามที่

¹ วท.ม. (เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศ), อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
M.Sc. (Internet and Information Technology), Lecturer Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University.

² วท.ม. (การเงิน) และ วท.ม. (เทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ), อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
M.Sc. (Finance) and M.Sc. (Information Technology in Business), Lecturer of Management Science, Lampang Rajabhat University.

³ ประ.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา), อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Ph.D. (Research and Statistics in Cognitive Science), Lecturer of Management Science, Lampang Rajabhat University.

Corresponding author; Email: pookpooky@yahoo.com

(Received: 20 September 2022; Revised: 4 November 2022; Accepted: 11 November 2022)

ต้องการ และได้รายได้เป็นเงินปันผลจากการขายสินค้า การอบรมมีระยะเวลาเพียงพอเริ่มตั้งแต่การฝึกอาชีพจนเกิดรายได้ ผู้ต้องขังมีอิสระในการเลือกอาชีพ เจ้าหน้าที่ที่ทัศนสถานเปลี่ยนจากผู้สั่งการเป็นผู้ควบคุมแบบกระบวนกร ผู้ต้องขังเปลี่ยนเป็นผู้ต้องเรียน และทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปางถูกเปลี่ยนเป็นสถานที่เรียนรู้ที่บ่มเพาะคนทำความดีให้เป็นคนดีสู่สังคม ซึ่งผลสำเร็จที่ได้ที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ เงินหรือรายได้จากการปฏิบัติการอาชีพ นอกจากนี้ ความชำนาญหรือทักษะในงานอาชีพยังเป็นผลสำเร็จที่เป็นนามธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับตัวผู้ต้องขัง

คำสำคัญ : 1. ทักษะอาชีพ 2. ผู้ประกอบการยุคใหม่ 3. ผู้ต้องขัง

ABSTRACT

This research aimed to develop prisoners to have modern entrepreneurship skill by enhancing entrepreneurial ability and modern business creativity which could be applied to career after release and to create a new form of training for occupational knowledge for prisoners by means of a qualitative and operational integrated research methodology with professional practice. The sample group was 100 prisoners in the Lampang Correctional Institution. Methods for collecting data included in-depth interviews, observations, and learning outcome measurements. The data collection tools were interview guide, observation guide and learning outcome assessment form. The results showed that prisoners underwent learning process, had self-improvement initiative, had desired career and received income as dividends from selling products. The training period was sufficient starting from vocational training until earning. The prisoners had freedom to choose their careers. Correction officers changed from commanding supervisors to process supervisors. Prisoners turned into learners. And the Lampang Correctional Institution was transformed into a learning place for nurturing wrongdoers to become good people in society. The results obtained from research that could be seen as tangibility was money or income from occupational operations. Besides proficiency or skill in career was intangible success which built pride and self-esteem for prisoners.

Keyword : 1. Career Skills 2. Modern Entrepreneur 3. Prisoner

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จังหวัดลำปางมีหน่วยงานพัฒนาสถานประกอบการบัตพิเศษลำปาง ตั้งอยู่ที่อำเภอห้างฉัตร ลักษณะของการดำเนินงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง จะเป็นเพียงการฝึกทักษะฝีมือ ตามโปรแกรมที่ทางสถานพัฒนาจัดหาไว้ให้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า โอกาสที่ผู้พ้นโทษจะเข้าถึงแหล่งงาน แหล่งเงินทุน และแหล่งอาชีพนั้นยังมีน้อย สิ่งสำคัญคือยังมีผู้ต้องขังอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่มีความต้องการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพที่ได้รับการฝึกทักษะก่อนปล่อยบางเรื่องไม่ทำให้เกิดแรงจูงใจไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง ไม่สามารถพัฒนาต่อเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ ผู้ต้องขังถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงาน ขาดความรู้ความสามารถในการประกอบการที่จะใช้ในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ทำให้ผู้ต้องขังมีทางเลือกในการสร้างอาชีพให้กับตนเองค่อนข้างน้อยและมีความเสี่ยงในกลับเข้าสู่วงจรเดิมของยาเสพติด เพราะแรงจูงใจการกระทำความผิดซ้ำมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจและขาดการยอมรับจากสังคมหลังพ้นโทษ ดังนั้นจึงพบข้อมูลอัตราการกลับมากระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 2-5 ครั้งขึ้นไป ของสถานพัฒนาบัตพิเศษมีถึงร้อยละ 34.45 และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น (กรมราชทัณฑ์, 2562) งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการสร้างงานการพัฒนาทักษะอาชีพ ฝีมือแรงงาน โดยการใช้หลักสูตรการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติจริง ใช้เทคนิค Creative Space ที่มีการใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางสังคมเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ทักษะการติดต่อประสานงาน การทำงานเป็นหมู่คณะ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดและการจัดจำหน่าย และการเพิ่มเติมเทคนิควิธีการทำงานให้มีศักยภาพสูงขึ้น รวมถึงการหาโอกาสทางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนทักษะทางอาชีพของผู้ต้องขังให้มีความเป็นผู้ประกอบการใหม่ พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืนตามวิถีอันดีของชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการปรับตัว ให้เข้ากับสถานะแวดล้อมและสร้างโอกาสให้คนกลุ่มนี้ สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นแหล่งจ้างงานและสร้างรายได้แก่ประเทศต่อไป การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการยุคใหม่สำหรับผู้ต้องขัง จะช่วยให้ธุรกิจของผู้ต้องขังประสบความสำเร็จ (Modern Entrepreneur Leading Business Success) จะช่วยพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจและผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจ และการวางแผนธุรกิจรวมถึงการหาโอกาสทางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม และสร้างโอกาสให้คนกลุ่มนี้ สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถนำไปใช้ปรับปรุงนโยบายในการป้องกันและลดการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานพัฒนาในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีทักษะการประกอบการธุรกิจยุคใหม่และสนับสนุนเสริมสร้างผู้ต้องขังให้มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ธุรกิจยุคใหม่ สามารถนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบของการอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ผู้ต้องขังแบบใหม่

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้ต้องขังมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประกอบอาชีพ และการประกอบการธุรกิจยุคใหม่ มีความสามารถในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและตามความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3.2 ผู้ต้องขังได้รับโอกาสที่เสมอภาค ได้รับการพัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพ

3.3 ผู้ต้องขังค้นหาการประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจ ถนัดเหมาะสมกับตนเองและเห็นช่องทางในการนำไปประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเองได้

3.4 ผู้ต้องขังสามารถสร้างรายได้จากการปฏิบัติการอาชีพที่ได้จากการอบรมในขณะที่ต้องขังเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็แนวทางในการนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษต่อไป

3.5 ได้รูปแบบธุรกิจจำลองสำหรับกลุ่มเป้าหมายในทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง

3.6 ผู้ต้องขังมีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ ที่จะส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจ สามารถนำความรู้ความเข้าใจการประกอบอาชีพไปแข่งขันการทำงานประกอบอาชีพ อันก่อให้เกิดรายได้หลังพ้นโทษต่อไป

3.7 ได้รูปแบบของการอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ผู้ต้องขังแบบใหม่ที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับทัณฑสถานบำบัดอื่น ๆ ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะผู้ต้องขัง ต้องการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.8 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ได้รับประโยชน์โดยตรงจากงานโครงการและพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังที่ได้ปฏิบัติตามกระบวนการจนบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดกระบวนการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีคุณภาพต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ในเชิงคุณภาพ มีการเชื่อมโยงข้อมูลความคิดเห็น และ กระบวนการจัดการด้านการเรียนรู้และการทดลองประกอบอาชีพเข้าด้วยกัน โดยมีวิธีการศึกษา ได้แก่ 1. เชิงเอกสาร 2. เชิงคุณภาพ และ 3. กิจกรรมกลุ่มเชิงปฏิบัติการ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1. ศึกษาข้อมูลการฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขัง 2. สร้างหลักสูตรที่เริ่มจากการให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติการ จนกระทั่งได้รับรายได้จากการขาย 3. ติดต่อประสานงานกับทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง 4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 5. สัมภาษณ์กลุ่มผู้ต้องขัง 6. อบรมเชิงปฏิบัติการ 7. ประเมินผลการเรียนรู้ 8. ฝึกปฏิบัติการอาชีพ 9. ผู้ต้องขังสรุปผลการดำเนินงาน ประชากรในการวิจัย คือ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง จำนวน 1,640 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ 2. สนใจในการเข้าร่วมโครงการ 3. มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำปาง หรือจังหวัดใกล้เคียง 4. อ่านออกเขียนได้ 5. เหลือระยะเวลาต้องขังไม่เกิน 2 ปี ซึ่งในการดำเนินการนี้ ผู้วิจัยได้รับการอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะไม่มี การเปิดเผยใบหน้าและข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผ่านการพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน แบบสังเกตเชิงพฤติกรรม และแบบประเมินผลการเรียนรู้ 2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการอบรม และทดลองปฏิบัติการประกอบอาชีพ และแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้ 1. เก็บรวบรวมข้อมูลอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง 2. สัมภาษณ์แบบเชิงลึกแบบตัวต่อตัว เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการประกอบอาชีพ ความต้องการ และความคาดหวัง 3. บันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์ นำมาถอดแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ 4. ประเมินผลการเรียนรู้ โดยวัดความรู้ก่อนและหลังเรียน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีทักษะการประกอบการธุรกิจยุคใหม่และสนับสนุนเสริมสร้างผู้ต้องขังให้มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ธุรกิจยุคใหม่ สามารถนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ พบว่า

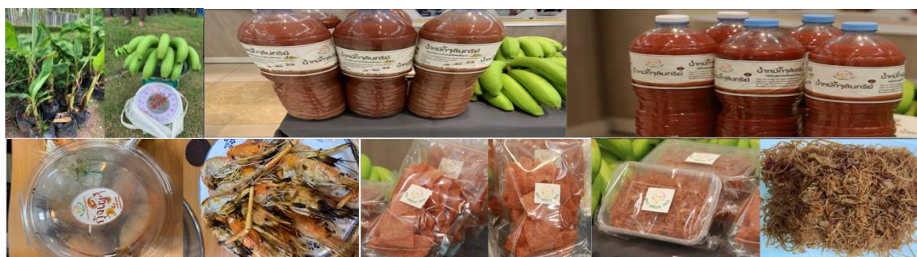
เมื่อผู้ต้องขังได้รับการเรียนรู้และทำงานร่วมกันตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น พบว่า ผู้ต้องขังหลายคนมีศักยภาพในตนเอง เมื่อได้รับโอกาสให้แสดงศักยภาพของตนเองออกมาจึงพัฒนาเกิดเป็นทักษะในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต เมื่อผู้ต้องขังได้รับการปล่อยสู่สังคมภายนอก ผู้ต้องขังสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือเป็นกลุ่มทำให้มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้ค้นพบข้อดี คือ การช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นรวมทั้งเกิดการแบ่งปันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มรวมทั้งมีกลไกในการจัดการภายในกลุ่มร่วมกัน

ผู้ต้องขังเกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะกระบวนการคิดในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการ ที่เหมาะสมกับความถนัดความสามารถ และสภาพแวดล้อม มีความกล้าแสดงออกระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน และเมื่อผู้ต้องขังได้เรียนรู้จากวิทยากรที่เป็นอดีตผู้ต้องขัง นอกจากจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจแล้ว ยังทำให้มีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ โดยมีผลการเรียนรู้ที่ดีหลังจากได้รับการฝึกอบรม

ผู้ต้องขังเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองต้องการ รวมทั้งเกิดรายได้จากเงินปันผลจากการขายสินค้าต่าง ๆ และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้สึกว่า สังคมภายนอกยังให้ความสนใจ มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาอบรม มีวิทยากรให้ความรู้ด้านต่าง ๆ คนภายนอกเข้ามาสั่งสินค้าทางออนไลน์ ผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความมั่นใจในตัวเอง ความภูมิใจในตัวเอง กระบวนการทำงาน และกระบวนการคิดวิเคราะห์จากการที่สามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้ต้องขังคิดและกล่าวว่า “เราเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น”

ผู้ต้องขังได้รับการอบรมความรู้ในอาชีพที่ตนเองต้องการจนเกิดทักษะ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในขณะที่ยังไม่พ้นโทษ โดยได้มีการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีการค้า และการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสามารถนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้มาอย่างถูกต้อง ด้านการเกิดอาชีพ ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ในเรื่องของการขายออนไลน์ไปใช้ จนสามารถกลายเป็นผู้ประกอบการและสามารถประยุกต์กับหลักสูตรอบรมอื่น ๆ เช่น ความรู้ด้านการบัญชีที่สามารถนำมาใช้กับการขายของออนไลน์หรือการวิเคราะห์ตลาด และสามารถนำไปต่อยอดเข้ากับอาชีพอื่น ๆ ได้ การเกิดรายได้ ผู้ต้องขังเรียนรู้การทำธุรกิจต้นทุนต่ำ กำไรมาก โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9 มาใช้ อาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ทำสวนกล้วยหอมทอง ทำร้านกาแฟ ทำกึ่งเผา หมูฝอย หมูแผ่นอบกรอบ และข้าวเหนียวหมูทอด ซึ่งสามารถขายให้กับผู้ที่เยี่ยมผู้ต้องขัง หรือขายผ่านระบบออนไลน์ที่มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแล ทำให้ผู้ต้องขังมีรายได้จากเงินปันผลจากการขายสินค้าต่าง ๆ การยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้ต้องขังที่ยากจนเมื่อได้รับการอบรมก็เกิดรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินซื้อของใช้เองได้ ทำให้รู้ถึงประโยชน์ของการทำงาน ทำให้ผู้ต้องขังฟื้นฟูสภาวะทางร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์จากกระบวนการฝึกทักษะอาชีพผู้ต้องขัง

5.2 ผลการสร้างรูปแบบของการอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ผู้ต้องขังแบบใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของกระบวนการวิจัย กระบวนการฝึกอบรมที่แตกต่างจากการฝึกแบบเดิม การทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก การเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานเกิดการพัฒนาทักษะในเรื่องของการดำเนินการอบรมให้ความรู้ การถอดบทเรียนและมีความสามารถในการเป็นคนที่จัดกระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ปัญหาและติดต่อประสานงาน เกิดการเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานจากผู้ควบคุมด้วยการสั่งการให้กลายเป็นผู้ควบคุมแบบกระบวนการ คือเป็นผู้ควบคุมที่คอยเกื้อหนุน ส่งเสริม ชี้แนะแนวทางให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้ต้องขัง การเปลี่ยนบทบาทของผู้ต้องขังให้กลายเป็นผู้ต้องเรียน เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาจากกระบวนการฝึกปฏิบัติจริง จนบางคนมีความคิดนำไปต่อยอดเป็นอาชีพหลังจากพ้นโทษได้ และในท้ายที่สุดแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปางจากสถานที่กักขังให้กลายเป็นสถานที่เรียนรู้สำหรับผู้ต้องขังบ่มเพาะให้คนที่เคยกระทำความผิดกลายเป็นคนดีมีความรู้คู่กับสังคมสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานเกิดความเข้าใจว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ต้องขังได้รับประสบการณ์จากการหาความรู้และความหมายด้วยตนเอง มีการวิเคราะห์การประเมิน และการแก้ปัญหาโดยวิทยากรเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ต้องขังเกิดความอยากรู้ การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้ต้องขังเรียนรู้ “โลกแห่งความจริง” มุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อสร้างความรู้ผ่านการเรียนรู้ที่บูรณาการกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายวิธีร่วมกับการทำกิจกรรมที่ผู้ต้องขัง ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงความหลากหลายและความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังสู่การทำงานในอนาคต การใช้ผู้ต้องขังเป็นฐานในการเรียนรู้ ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความภูมิใจ เห็นคุณค่าและเห็นความสำคัญในตนเอง การส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง จึงเน้นในเรื่องของการพัฒนากระบวนการคิดและการฝึกปฏิบัติจริงบนพื้นฐานของความต้องการของผู้ต้องขัง ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง คือ กระบวนการคิดและแนวทางการเป็นผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระสำหรับการเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กที่สามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง เครื่องมือในการพัฒนาผู้ต้องขัง คือ ให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมต่าง ๆ เช่น การสร้างแรงบันดาลใจในการ

ทำงาน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการทำบัญชี การฝึกอบรมความรู้เรื่องการตลาดและแนวทางในการทำตลาดออนไลน์ โดยใช้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เน้นความเข้าใจง่ายและการใช้งานได้จริง เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ความเชี่ยวชาญและความจริงใจของวิทยากรยังเป็นสิ่งกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องชั่งเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการกล้าแสดงออกและสร้างการมีส่วนร่วมให้กับผู้ต้องชั่ง ตลอดจนสร้างความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจระหว่างวิทยากรกับผู้ต้องชั่งด้วย ทำให้ผู้ต้องชั่งรู้สึกว่าการศึกษานอกห้องเรียนคุ้มค่า

การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องชั่งแบบใหม่เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติการอย่างน้อย 8 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ผู้ต้องชั่งสามารถทดลองปฏิบัติการอาชีพจนเกิดรายได้ และผู้ต้องชั่งมีอิสระในการเลือกอาชีพที่ตัวเองถนัด และชอบ สามารถดำเนินการเองตั้งแต่เริ่มจนจบ ทำให้ผู้ต้องชั่งมีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ ซึ่งผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ เงินหรือรายได้ นอกจากนี้ความชำนาญหรือทักษะเป็นผลสำเร็จที่เป็นนามธรรมที่สร้างความภูมิใจให้กับตัวผู้ต้องชั่งนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ การเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่พัฒนาจากผู้ควบคุมด้วยการสั่งการให้เป็นผู้ควบคุมแบบกระบวนการ คือ เป็นผู้ควบคุมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้ต้องชั่ง การเปลี่ยนบทบาทของผู้ต้องชั่งให้กลายเป็นผู้ต้องเรียน และเกิดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติแบบฉบับพิเศษลำปางจากสถานที่กักขังให้เป็นสถานที่เรียนรู้ บ่มเพาะคนที่เคยทำความผิดให้เป็นคนดีมีความรู้คู่สังคมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ จึงเป็นนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย เนื่องจากที่ผ่านมาโครงการอบรมเป็นการบังคับอบรมผู้ต้องชั่งไม่มีสิทธิ์ในการเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งใบประกาศที่สามารถนำไปลดโทษ พักโทษ หรือเลื่อนชั้น แต่โครงการนี้เป็นโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ผู้ต้องชั่งจะมีอิสระในการเลือกอาชีพที่ตัวเองถนัดและชอบ มีอำนาจในการดำเนินการเอง สามารถแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจแก้ปัญหาเอง ซึ่งเป็นการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้ผู้ต้องชั่งเกิดความภาคภูมิใจ มีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ มีทัศนคติเชิงบวก เห็นคุณค่าในตัวเอง

ผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินโครงการนอกจากที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ เงินหรือรายได้ ส่วน ความชำนาญหรือทักษะในงานอาชีพเป็นผลสำเร็จที่เป็นนามธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะนี้สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ หรือนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อสังคมและชุมชนในการลดอาชญากรรมจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ สุดท้ายแล้วนอกจากจะทำให้ผู้ต้องชั่งได้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นชีวิตใหม่แล้ว ยังเป็นการ ‘อัปเดต’ ให้ได้เกิดความมั่นใจและเท่าทันโลกยุคปัจจุบัน จนมีทักษะและความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีทักษะชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้ต้องขังเกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะกระบวนการคิดในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการ ที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และสภาพแวดล้อม ผู้ต้องขังเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองต้องการ รวมทั้งเกิดรายได้จากเงินปันผลจากการขายสินค้าต่าง ๆ ผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความมั่นใจในตัวเอง ความภูมิใจในตัวเอง มีกระบวนการทำงาน และกระบวนการคิดวิเคราะห์จากการที่สามารถคิดแก้ปัญหาต่างๆ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้สึกว่า สังคมภายนอกยังให้ความสนใจผู้ต้องขังคิดและกล่าวว่า “เราเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น”

การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังแบบใหม่เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีระยะเวลาในการปฏิบัติการทดลองปฏิบัติการอาชีพจนเกิดรายได้ และผู้ต้องขังมีอิสระในการเลือกอาชีพที่ตัวเองถนัดและชอบ สามารถดำเนินการเองตั้งแต่เริ่มจนจบ ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ เงินหรือรายได้ นอกจากนี้ความชำนาญหรือทักษะเป็นผลสำเร็จที่เป็นนามธรรมที่สร้างความภูมิใจให้กับตัวผู้ต้องขังนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ การเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานจากผู้ควบคุมด้วยการสั่งการให้เป็นผู้ควบคุมแบบกระบวนการ คือ เป็นผู้ควบคุมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้ต้องขัง การเปลี่ยนบทบาทของผู้ต้องขังให้กลายเป็นผู้ต้องเรียน และเกิดการเปลี่ยนแปลงของทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปางจากสถานที่กักขังให้เป็นสถานที่เรียนรู้ บ่มเพาะคนที่เคยทำความผิดให้เป็นคนดีมีความรู้คู่สังคมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

ผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินโครงการนอกจากที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ เงินหรือรายได้ส่วน ความชำนาญหรือทักษะในงานอาชีพเป็นผลสำเร็จที่เป็นนามธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะนี้สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ หรือนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในอนาคต

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีทักษะการประกอบการธุรกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ธุรกิจยุคใหม่ สามารถนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษได้ เนื่องมาจากการพัฒนาอาชีพอิสระตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยมีองค์ความรู้พัฒนาทักษะอาชีพที่ครบวงจร โดยมีทีมวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงตามศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ (ศักดิ์นา แก่นแก้ว และ มูฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง, 2561) ที่ได้ศึกษาการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางปัตตานี

ที่พบว่าปัญหาการมีหลักสูตรอบรมน้อย ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่/วิทยากร มีน้อยและขาดการเอาใจใส่ แนวทางแก้ไข คือ การเพิ่มหลักสูตรให้มีตัวเลือกมากขึ้น ควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก และควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่/วิทยากร ในการฝึกอบรมให้มากขึ้น

7.2. การฝึกอบรมแบบใหม่เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกปฏิบัติการอาชีพที่ตนเองมีความต้องการ สนใจและถนัด มีการใช้ระยะเวลาในการอบรมและปฏิบัติการ 8 เดือน ทำให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะในการประกอบอาชีพ เนื่องจากการอบรมที่เป็นการพัฒนาที่เริ่มตั้งแต่เริ่มพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะการให้ความรู้เสริมทักษะ มีกระบวนการเปลี่ยนแนวคิดให้มีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตัวเอง และสามารถเลือกทดลองปฏิบัติการอาชีพที่ตนเองชอบหรือสนใจ ตลอดจนมีระยะเวลาในการทดลองปฏิบัติจริงจนเกิดรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัชชัย นาสี สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2562) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ควรมีระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการฝึกอบรมและควรให้ฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (รัฐศาสตร์ อำมาตย์ไทย, 2561) ที่แนะนำแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง โดยทัณฑสถานควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่ให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกอาชีพที่ตัวเองชอบ ถนัด และเป็นอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรมีการศึกษาขยายผลผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวที่ผ่านกระบวนการในครั้งนี เมื่อได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว โดยร่วมมือกับสำนักงานคุมประพฤติที่มีหน้าที่ในการกำกับติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว เพื่อติดตามประเมินผล ถึงวิธีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม มีการนำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพหรือประยุกต์ใช้อย่างไรบ้าง ตลอดจนนำกลับมาเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ต้องขังรายอื่นต่อไป เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขังที่ยังไม่พ้นโทษ

- ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ควรมีการศึกษาขยายผล ติดตาม ผู้ต้องขังหลังจากการเข้ารับการอบรม ที่ยังไม่พ้นโทษ ถึงพฤติกรรมในการทำงานภายในทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ตลอดจนมีการส่งต่อความรู้ข้อมูล ทักษะที่ได้รับให้ผู้ต้องขังรายอื่นต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

- ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ควรนำไปปรับใช้ต่องานทัณฑสถาน กรมราชทัณฑ์ คือ การออกแบบการเรียนรู้เรื่องอาชีพเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิด (Mindset) ของผู้ต้องขังเตรียมความพร้อมก่อน

ปล่อยทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรมที่สามารถให้ผู้ต้องขังจะต้องออกไปทำอาชีพของตัวเองด้วย เพราะผู้ต้องขังหลายคนอาจไม่มีทุนตั้งต้นเมื่อพ้นโทษไป รวมถึงทุนเดิมที่เป็นทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตก็อาจจะลดน้อยไปตามระยะเวลาในการถูกคุมขัง

- ทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปาง ควรนำรูปแบบการอบรมให้ความรู้นำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ต้องขังได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องโดยขยายผลอาชีพต่าง ๆ ที่ผู้ต้องขังสนใจให้มากกว่านี้

- ทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปาง และเจ้าพนักงานเรือนจำทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปาง ควรส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการแสดงความคิดเห็น ให้มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มอบหมายหน้าที่งานให้ผู้ต้องขังรับผิดชอบ และให้ผู้ต้องขังแต่ละคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- ควรสร้างความร่วมมือกับกรมคุมประพฤติ ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปธรรมความสำเร็จของการ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ แก่ไขพื้นที่ผู้กระทำผิดแบบต่อเนื่องโดยลดพื้นที่ดำเนินการ และเพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้นานขึ้น

- ควรพัฒนาเกิดการต่อยอดพัฒนาฝีมือ อาจนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนไปสู่สินค้า OTOP ได้ในอนาคต ช่องทางการตลาดที่หลากหลายที่ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะผู้ต้องขังอาจหยิบมาใช้เพื่อขยายตลาดสินค้าของตนเอง เกิดทุนหมุนเวียนภายในชุมชนได้

9. บรรณานุกรม

กรมราชทัณฑ์. (2562). สถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง. สืบค้น 31 สิงหาคม 2563, จาก

<http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/Home>.

ซัชชัย นาสี สัณญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562). การจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5, 787-799.

รัฐศาสตร์ อำมาตย์ไทย. (2561). การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังในเรือนจำกรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ (ปริญญาานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ศักดิ์นา แก่นแก้ว และ มุฮัมหมัดอิลยาส หลญาปริง. (2561). การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชาย : กรณีศึกษาเรือนจำกลางปัตตานี หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี. สืบค้น 17 เมษายน 2562, จาก <http://www.islocal.ru.ac.th/.pdf>.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) นอกจากนี้คณะทำงานวิจัยได้รับความร่วมมือและการให้คำแนะนำช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์จากผู้บริหารและบุคลากรของทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปาง รวมถึงบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง บุคลากรของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และอาสาสมัครที่ให้การสนับสนุน และที่สำคัญ คือ ผู้ต้องขังของทัศนสถานบำบัดพิเศษลำปางที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ คณะทำงานวิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

POLICY PROPOSAL FOR ACADEMIC ADMINISTRATION THAT EMPHASIZES THE PARTICIPATION OF PERSONNEL UNDER THE INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION CENTRAL REGION 1

สมชาติ บุญศรี¹, ชาญชัย วงศ์สิรสวัสดิ์², ขจรศักดิ์ ศิริมัย³, สุกัญญา บุญศรี⁴

Somchat Boonsri¹, Chanchai Wongsirasawat², Kajohnsak Sirimai³, Sukanya Boonsri⁴

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยสังเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการใน 8 องค์กรประกอบ 30 ประเด็นปัญหา และกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ

---

¹ ค.อ.ด. อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง

¹ DI.ED., Lecturer in Department of Automotive Technology, Institute of Vocational Education Central Region

² ค.อ.ด. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² Ph.D., Assistant Professor in Faculty of Education, Valaya Alongkom Rajabhat University under the Royal Patronage

³ ค.อ.ด. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

³ Ph.D., Assistant Professor in College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

⁴ ค.ด. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

⁴ Ph.D., Assistant Professor in Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thunyaburi

Corresponding author; Email: sukanya_bo@rmutt.ac.th

(Received: 21 September 2022; Revised: 1 November Accepted: 2 November 2022)

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 8 ประเด็นข้อเสนอ จาก 8 องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ

3. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1.บริหารวิชาการ 2. มีส่วนร่วม 3. แนวปฏิบัติ

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop a policy proposal for participatory academic administration of the Institute of Vocational Education Central Region 1 under the Office of Vocational Education Commission. The research methods divided into 3 steps as follows: Step 1: Study of problem conditions and participative approach to academic administration by focus group discussion, Step 2: draft the policy proposal for participatory academic administration by synthesizing the data, and Step 3: Assessing policy proposals for participatory academic administration by connoisseurship with experts. The data were analyzed by content analysis, mean and standard deviation.

The Findings were as follows:

1. The problems of academic administration were found that in the 8 elements. Defining guidelines for academic administration with participative approaches from the problems of 30 guidelines.

2. The policy proposals for participatory academic administration consist of 8 policies, 8 elements.

3. The results of the evaluation of policy proposals on academic administration with participative knowledge was actually utility and feasibility at highest level.

Keywords: 1. Academic Administration 2. Participative 3. Guideline

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษา โดยถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้

จากรายงานการศึกษาปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่าปัญหาของระบบอาชีวศึกษาไทยไม่ใช่ปัญหาเชิงปริมาณ แต่เป็นปัญหาเชิงคุณภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ระบบอาชีวศึกษาลดทักษะที่นายจ้างไม่ต้องการ หรือการที่ระบบอาชีวศึกษาลดทักษะตรงกับที่นายจ้างต้องการ แต่ผู้จบการศึกษาไม่มีทักษะเพียงพอ (ณัฐสิริ รักษาเกียรติวงศ์, 2559) โดยที่ปัญหาคุณภาพของอาชีวศึกษาเกิดจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ 1. เนื้อหาไม่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต้องใช้ประกอบอาชีพ 2. สถานอาชีวศึกษาขาดแคลนทรัพยากร 3. ขอบกพร่องในระบบประกันคุณภาพวิทยาลัยอาชีวศึกษา (ณัฐสิริ รักษาเกียรติวงศ์, 2559) โดยสรุปประเด็นปัญหาของระบบอาชีวศึกษา พบว่าประเด็นปัญหาเชิงคุณภาพเกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน และด้วยเหตุที่หลักสูตรและทักษะของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ตลอดจนครูผู้สอนมีเทคนิควิธีการสอน และการฝึกทักษะเฉพาะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง และความหลากหลายของสถานประกอบการ รวมทั้งผลการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในภาพรวมยังไม่อยู่ในระดับที่คาดหวัง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา คือการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาเชิงคุณภาพของการจัดการอาชีวศึกษาโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยมุ่งเน้นพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 มีข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในองค์กร

3.2 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 มีข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ที่สามารถนำไปใช้บริหารงานวิชาการในองค์กร และสถานศึกษาอาชีวศึกษา

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ บุคลากรสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 11 ท่าน หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 9 ท่าน รวมทั้งสิ้น 20 ท่าน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ประกอบด้วย องค์กรประกอบการบริหารวิชาการ 8 องค์กรประกอบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มพร้อมทั้งประเด็นการสนทนากลุ่ม ไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

4.3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2564

4.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหา ยึดหลักการตามแนวคิดของไมล์และฮิวเบอร์แมน (Miles and Huberman, 1984 อ้างถึงใน (สิน พันธุ์พินิจ, 2549)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยการสังเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

4.2.2.1 แหล่งข้อมูล คือ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในขั้นตอนที่ 1 สภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

4.2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ผล เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

4.2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยสังเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. การทบทวนข้อมูล 2. จัดระเบียบข้อมูล และ 3. หาข้อสรุปและการตีความ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังนี้

4.3.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 ท่าน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

4.3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

4.3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิพากษ์ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

4.3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 นำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จากการสนทนากลุ่ม สรุปปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบปัญหา 4 ประเด็น ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. ปรับปรุงหลักสูตร 3. หลักสูตรขาดการมุ่งเน้นนวัตกรรมและผู้ประกอบการ และ 4. หลักสูตรขาดการส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาชีพและวิชาการ สำหรับแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

5.1.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ พบปัญหา 6 ประเด็น ดังนี้ 1. บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะด้าน 2. ความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเครือข่าย 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. พื้นฐานของผู้เข้าศึกษา 5. การจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ และ 6. การยกระดับมาตรฐานอาชีพ และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา และจากเครือข่ายภายนอก ในการพัฒนาองค์ความรู้ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการ

5.1.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน พบปัญหา 3 ประเด็น ดังนี้ 1. ความรู้ความเข้าใจด้านวัดประเมินผลของผู้สอน 2. การใช้เครื่องมือการวัดผลประเมินผล และ 3. การเทียบโอนผลการเรียน และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และสถานประกอบการ ในการกำหนดกระบวนการและวิธีการในการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

5.1.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ พบปัญหา 3 ประเด็น ดังนี้ 1. ความรู้ ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ 2. การวางแผนดำเนินโครงการทั้งระดับสถาบันฯและระดับสถานศึกษา และ 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการดำเนินการตามกรอบประกันคุณภาพ และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ

5.1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบปัญหา 3 ประเด็น ดังนี้ 1. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ 2. แผนงานการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3. แผนงานการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยประสานความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบูรณาการสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบปัญหา 4 ประเด็น ดังนี้ 1. องค์ความรู้ในการวิจัย 2. งบประมาณสนับสนุนการวิจัย 3. แรงจูงใจในการทำวิจัย และ 4. การเผยแพร่ผลงานผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาชีวศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายกับหน่วยงานทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาครูผู้สอน และผลงานนวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นผลลัพธ์จากการจัดการอาชีวศึกษา

5.1.7 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบปัญหา 4 ประเด็น ดังนี้ 1. ครุภัณฑ์สำหรับการเรียนการสอน 2. การใช้ครุภัณฑ์ร่วมกันในทุกระดับการศึกษา 3. การสนับสนุนงบประมาณ และ 4. ระบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยาการด้านการอาชีวศึกษา โดยประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษา องค์กรภายนอก และสถานประกอบการในการสร้างเสริมแหล่งเรียนรู้ และแหล่งวิทยาการด้านวิชาชีพและอาชีพ สถานประกอบการภายนอกสถานศึกษา

5.1.8 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบปัญหา 3 ประเด็น ดังนี้ 1. การให้บริการวิชาการ/วิชาชีพ 2. นโยบายของสถาบันการอาชีวศึกษาในด้านส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพ และ 3. แนวปฏิบัติเรื่องของระเบียบฯ การรับงานจากองค์กรภายนอก ในการพัฒนางานวิจัยหรืองานพัฒนาอื่น ๆ และแนวทางการบริหารวิชาการ ควรส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาชีพ ด้วยการให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพแก่ชุมชนหรือองค์กรภายนอก โดยเน้นการสร้างเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.2 ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยการสังเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 8 ประเด็นข้อเสนอ ดังนี้

5.2.1 พัฒนาการเรียนรู้วิชาชีพด้วยการบริหารหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5.2.2 สนับสนุนจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและสถานประกอบการในการกำหนดกระบวนการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

5.2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายใน และภายนอกสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ

5.2.4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาเพื่อคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ

5.2.5 ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบูรณาการสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2.6 พัฒนาองค์ความรู้ด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษา โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ

5.2.7 พัฒนาเครือข่ายและการมีส่วนร่วมภายนอกสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยาการด้านการอาชีวศึกษา

5.2.8 ยกระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและชุมชน โดยเน้นการสร้างเครือข่าย และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.3 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 พบว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.34) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.42) และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.42)

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

6.1 ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบปัญหา 4 ประเด็น 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบปัญหา 6 ประเด็น 3. ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน พบปัญหา 3 ประเด็น 4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ พบปัญหา 3 ประเด็น 5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบปัญหา 3 ประเด็น 6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบปัญหา 4 ประเด็น 7. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบปัญหา 4 ประเด็น และ 8. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบปัญหา 3 ประเด็น

6.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 8 ประเด็น ดังนี้ 1. พัฒนาการเรียนรู้วิชาชีพด้วยการบริหารหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. สนับสนุนจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่พัฒนาผู้เรียนให้สมรรถนะทางวิชาชีพ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และสถานประกอบการในการกำหนดกระบวนการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายใน และภายนอกสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ 4. พัฒนาระบบประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาเพื่อคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ 5. ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบูรณาการสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ 6. พัฒนางค์ความรู้ด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษา โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ 7. พัฒนาเครือข่ายและการมีส่วนร่วมภายนอกสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยาการด้านการอาชีวศึกษา และ 8. ยกระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและชุมชน โดยเน้นการสร้างเครือข่าย และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

6.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีประเด็นอภิปราย 6 ประเด็น ดังนี้ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับ (ธีระพร อายุวัฒน์, 2552) ควรใช้หลักสูตรเป็นตัวกำหนดนโยบายทิศทางการดำเนินงาน และแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการและบริหารหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ที่การดำเนินงานพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีการเชื่อมโยงกันด้วยกลไกการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ 3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ สอดคล้องกับ (ประสิทธิ์ วชิรรินทร์พร, 2536) ที่ผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นและพยายามอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรเพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับ (วีรเทพ เนียมหัตถิ, 2550) ที่ต้องมีการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา และการใช้สื่อวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการกับหน่วยงานอื่น 5. ด้านการวิจัย สอดคล้องกับ (เหรียญชัย วีรวรรธกุล, 2551) ควรมีการพัฒนาส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน และ 6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมชุมชน สอดคล้องกับ (เมธิ ศรีวะรมณ์ และคณะ, 2560) ควรให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และพัฒนาระบบเทคโนโลยีของแหล่งเรียนรู้ให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับ (ธนัทธัญญ์ ฉัตรภักครัตน์ และคณะ, 2561) ที่แหล่งการเรียนรู้ชุมชนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ที่ประกอบด้วยเป้าหมาย และแนวปฏิบัติประยุกต์ใช้การบริหารงานในสถาบันอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสถาบันฯ เพื่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ควรนำผลการวิจัยสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการไปใช้ในวางแผนการดำเนินงาน และมุ่งเน้นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพและเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ควรศึกษาวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ/เครือข่ายสถาบันการอาชีวศึกษา

9. บรรณานุกรม

- ณัฐสิริ รักษาเกียรติวงศ์. (2559). *การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- ธนัทธนัฐ ฉัตรภักดิ์ และคณะ. (2561). *การพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ธีรพร อายุวัฒน์. (2552). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ประสิทธิ์ วัชรินทร์พร. (2563). ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพหลังสวน. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้* 1, 5(2), 1-11
- เมธี ศรีวะระมย์และคณะ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดยโสธร. *วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal)*, 6(1), 18-20
- วีรเทพ เนียมหัตถ์. (2550). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ.2560-2579)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรีจำกัด.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2549). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- เหรียญชัย วีรวรรธกุล. (2551). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

การพัฒนาแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
DEVELOPMENT OF A MANAGEMENT MODEL FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN
EDUCATION MANAGEMENT BAN NONG PAK DONG SCHOOL KANCHANABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA DISTRICT OFFICE 1

สุรีย์พร พิณพาทย์¹, พันธุ์รัช ศรีทิพพันธุ์²
Sureephon Pinphat¹, Phanthad Srithiphan²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2. พัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3. ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการ 3 ระยะ ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 46 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 138 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ระยะที่ 2 การสร้าง การตรวจสอบรูปแบบ และยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ระยะที่ 3 การทดลอง และประเมินการใช้รูปแบบในโรงเรียนบ้านหนองปากดง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ครู เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา นักเรียน วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ

Master of Education (Educational Administration) School director of Ban Nong Pak Dong
Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 Ministry of Education

² พร.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา) อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Ph.D. (Research and Statistics in Cognitive Sciences) Lecturer Faculty of Education Mahamakut
Buddhist University

Corresponding author; Email: sureeporn.pinphat@gmail.com

(Received: 10 October 2022; Revised:-4 Noveber 2022, Accepted: 1 November 2022)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง 5 ด้าน ประกอบด้วย ประชัญญา, วัตถุประสงค์, กระบวนการ, วิธีการ, การประเมิน ผลตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้รูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น สถานศึกษามีความเข้มแข็งมีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน 3. การจัดการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research were 1. to study the composition and condition of the relationship between the school and the community; 2. to develop a model of community participation management in educational management; 3. to evaluate the use of the community participation management model. in educational management Use research and development methodology to operate in 3 phases. Phase 1 Identifying the components of participation sample group School administrators, teachers, chairman of the basic education committee of 46 primary schools, 138 respondents, using a 5-level rating scale questionnaire. Phase 2 Creation, Model Verification and confirmed the form by 9 experts. Phase 3 Experimental and evaluation of the use of the model in Ban Nong Pak Dong School. The group of informants were staff of Nong Phai Subdistrict Administrative Organization, teachers, staff, parents of students. Board of Directors, students. Data were analyzed using mean, standard deviation.

The results showed that.

1. The need for community participation in promoting the quality of education in primary schools in Kanchanaburi Province consisted of 5 aspects, overall, at a high level.

2. Community participation management model in educational management in 5 aspects comprising philosophy, objectives, processes, methods, assessments. The overall form of suitability was at a high level. The overall style possibility is at the highest level.

3. The results of the assessment of the management model of community participation in education management as a result, students have better achievements and desirable attributes. School is strong and have quality. Gaining the trust of the community and being proud of the school and those involved. They were satisfied with the overall style at a high level.

Keyword: 1. model development 2. community involvement 3. education management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำเป็นมากเพราะโรงเรียนต้องอาศัยการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้น การให้บริการทางการศึกษาตามความต้องการของชุมชน จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรต้องคำนึงถึง โรงเรียนใดไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน จะประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาได้ยาก ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ข้อมูลการจัดการการศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ยังประสบกับความล้มเหลวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเห็นตัวอย่างได้จากการที่ชุมชนรวมตัวกันหรือร่วมกันลงชื่อของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการจัดการศึกษาโรงเรียน (กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน คนในชุมชน และผู้นำชุมชน) เพื่อยื่นหนังสือต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการย้ายผู้บริหารโรงเรียน ออกจากพื้นที่ (ให้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนอื่น) ด้วยเหตุผลในหลาย ๆ ประการที่คนในชุมชนจะกล่าวอ้าง นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ขาดการประสาน หรือการสื่อสารทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อยเกินไป โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยต่างก็ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รัฐบาลปัจจุบันแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันศุกร์ที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการการศึกษาที่มี คุณภาพและทั่วถึง ร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการ การศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพและความพร้อมโดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และบริหารจัดการได้อย่างอิสระ และคล่องตัวขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา, 2557)

การพัฒนาการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ผู้วิจัยมีความตระหนักในแนวคิดที่จะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และมีความมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.3 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสภาพความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ข้อมูลด้านปัจจัย/เงื่อนไขที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ได้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้

3.3 สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ พัฒนาปรับปรุง แก้ไขการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อย่างมีกลยุทธ์ที่เหมาะสม นำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 6 ขั้นตอน คือ

ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นขั้นตอนการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาและขอบข่ายภารกิจของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาตาม บทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 46 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 46 คน ครูผู้สอน จำนวน 46 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 138 คน

2.2 เนื้อหาของการวิจัย ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา

2.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การยกร่างรูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการยกร่าง รูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกร่างรูปแบบ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายใต้การมีส่วนร่วมของ ชุมชน (Best Practice) ซึ่งได้รับคัดเลือกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 2 รูปแบบ คือ A Good Life Model การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียนของโรงเรียนคุรุสภา และ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถพัฒนาตนเองทั้งระบบตามบริบทโรงเรียนบ้านห้วยเสือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ผู้แทน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน กรรมการสถานศึกษาจำนวน 10 และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

3.2 สิ่งที่ศึกษาคือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กลุ่มบุคคล/หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วม สภาพปัญหา องค์ประกอบของรูปแบบ วิธีดำเนินงานตามรูปแบบ ผลสำเร็จจากการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างและยืนยันรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

4.1 กลุ่มเป้าหมายการศึกษา ได้แก่ คณะผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิระดับโรงเรียน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

5.1 สถานที่ ระยะนี้เป็นการนำรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง มาใช้จริงในโรงเรียน ปีการศึกษา 2564

5.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนถิ่น และผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านหนองปากดง

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง หลังจากดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองปากดง โดยรวบรวมข้อมูลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ตามเอกสารบันทึกพัฒนาการระดับปฐมวัย ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test) และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

6.2 การสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ตัวแทนนักเรียน รวมจำนวน 62 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.64$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับความต้องการได้แก่ ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ($\mu=4.10$, $\sigma=0.52$) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ($\mu=4.09$, $\sigma=0.76$) ด้านการจัดการศึกษา ($\mu=4.07$, $\sigma=0.74$) ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ($\mu=4.05$, $\sigma=0.78$) ด้านการบริหารการศึกษา ($\mu=3.99$, $\sigma=0.72$)

2. รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 ส่งเสริมแนวคิดการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

1.2 สร้างความตระหนักว่าชุมชน ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่มีความจำเป็นจะต้องร่วมกัน พัฒนาการศึกษาในชุมชนให้เจริญก้าวหน้าเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพโดยผลักดันให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชน

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชนในการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดพัฒนาการศึกษาให้ลูกหลานร่วมกับโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.4 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน เช่น การปรับปรุงช่วยเหลือ ซ่อมแซมอาคารเรียน ร่วมรณรงค์ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนตลอดจนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัด

1.5 ส่งเสริมให้ชุมชนนำปราชญ์และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียน

1.6 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียนการจัดการศึกษาของโรงเรียนหากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นก็เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหและอุปสรรคร่วมกันเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในทุกโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1. มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนในระดับปฐมวัยให้มีการพัฒนาการไปตามวัย และผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 2. มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตามความแตกต่างของบุคคล ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ 1. มุ่งสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นพลังสำคัญในการช่วยเหลือโรงเรียน 2. เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้บทบาทชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและสร้างรากฐานที่เข้มแข็งในโรงเรียน

2.3 เพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1. มุ่งสร้างสรรค์บทบาทของชุมชนซึ่งเป็นครูคนแรกในชีวิตที่ใกล้ชิดผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน 2. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาบุตรหลานควบคู่กับทางโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ

3.1 กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. การร่วมคิด (Thinking Participation) คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดบนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพเท่าเทียมกัน 2. การร่วมวางแผน (Planning Participation) คือ การนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกันด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3. การร่วมปฏิบัติ (Implementing Participation) คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ 4. การร่วมประเมินผล (Evaluation Participation) คือ ร่วมกันติดตามงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานร่วมมือกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้

งานดีขึ้น 5. การร่วมชื่นชม (Coagulation Participation) คือ การมีส่วนร่วมในรับทราบผลสำเร็จของงาน และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกันมีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามกิจกรรมที่ทำนั้นและผลประโยชน์โดยอ้อมร่วม

3.2 คณะกรรมการ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เน้นการสร้างความร่วมมือร่วมในการจัดการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วยการจัดทำข้อตกลงเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งจัดทำโครงสร้างและบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจน ได้แก่ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา และด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการมาจาก 5 กลุ่ม ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการสถานศึกษา และโรงเรียน

3.3 ขอบข่ายและภารกิจงานจัดการศึกษา 5 งาน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารการศึกษา ได้แก่ การวางแผนการจัดการศึกษา การประชุมเกี่ยวกับการศึกษา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา การประสานงาน การรายงานการจัดการศึกษา การติดตามผลการจัดการศึกษา 2. ด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษาการกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา 3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดบรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายใน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การควบคุม กำกับดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่ การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้เรียน 4. การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ได้แก่ การรับทราบข้อมูลด้านวิชาการและการจัดการเรียนการสอน การกำกับ ติดตาม ให้จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา การรับทราบแผนงบประมาณของสถานศึกษา การกำกับติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษา การประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการกำกับดูแลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการนักเรียน 5. ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบายการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาการสนับสนุนให้นามาตรฐานของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิธีการประเมินการดำเนินการบริหารจัดการศึกษา การรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การรับทราบความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา การประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าในการจัดการศึกษา

3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ สร้างความตระหนักการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม สร้างบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) เพื่อทำงานร่วมกันหรือแก้ปัญหาร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ร่วมกันระบุ เป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ เขียน โครงการเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน/จัดสรรงบประมาณ การปฏิบัติตาม แผนปฏิบัติงาน การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน การรายงานผล

องค์ประกอบที่ 4 วิธีการ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะวางแผนและเตรียมความพร้อม (Planning Stage) 1. ศึกษาแนวทางการ จัดการศึกษาตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนอง ปากดง ให้เข้าใจ 2. จัดประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 3. จัดประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำรูปแบบไป ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. จัดเตรียมงบประมาณ อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้และบุคลากร 5. ประชุม เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 2 การดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ (Operation Stage) 1. ผู้เกี่ยวข้องทำความเข้าใจกับรูปแบบ พิจารณาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเสนอวาระการนำรูปแบบไป ใช้ ต่อที่ประชุมกรรมการสถานศึกษา 2. ผู้บริหาร สร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกให้กับ กรรมการสถานศึกษาและครู รวมทั้งสนับสนุนความรู้ความเข้าใจและพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้สามารถ ดำเนินการตามบทบาทได้ตามความเหมาะสม 3. ประเมินผลการดำเนินงาน และปรับปรุงผลการ ประเมินเป็นระยะ 4) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบใน 3 มิติ คือ ผลต่อผู้เรียน ผลต่อสถานศึกษา และผลต่อชุมชนมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ผลต่อผู้เรียน 1. ผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 2. ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

5.2 ผลต่อสถานศึกษา 1. เป็นการจัดการศึกษาที่มีความเข้มแข็ง ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย วางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2. สถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน ให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามาก ยิ่งขึ้น 3. สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ได้รับ ความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน

5.3 ผลต่อชุมชน 1. ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น 2. เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ ดูแลต่อการจัดการศึกษา 3. ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปากดง

3. ผลประเมินการใช้การพัฒนาแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ผลต่อผู้เรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัยโดยผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน

ผลต่อสถานศึกษา สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน และให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ศรัทธาและเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน

ผลต่อชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.64$)

6.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 4 วิธีการมีส่วนร่วม และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินการมีส่วนร่วม

6.3 ผลประเมินการใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาตินักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัย สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากตง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งทำให้ทราบแนวทาง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการศึกษาดูงานรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย มายกร่างรูปแบบฉบับสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้ โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน จึงทำให้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ นอกจากนี้ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยของ (กฤตยา มงคลวงษ์, 2560) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน (ภาครัฐ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วยบทเรียน 6 บทเรียน ได้แก่ 1. เน้นทำ นำทาง สร้างคุณภาพ 2. ศรีธำบารมีที่ดีที่ปรากฏ 3. ประสานคน ประสานใจประสานประโยชน์ 4. องค์การแห่งการเรียนรู้ สู่ภูมิปัญญาชุมชน 5. ร่วมคิด ร่วมสร้าง อย่างแท้จริง และ 6. รู้เท่า ก้าวทัน มั่นคง ยั่งยืน ตามลำดับ และพบว่าผลการประเมินการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ งานวิจัย (วิไลรัตน์ จันธิมา , 2560) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเมืองศรีสะเกษ 4 ส่วน คือ ส่วนนำ ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วยวิธีการบริหารสถานศึกษา องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม และขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 4 เงื่อนไขข้อจำกัดประกอบด้วย เงื่อนไขความสำเร็จ และเงื่อนไขอุปสรรค และพบว่าผลการประเมินรูปแบบ มี 2 ขั้นตอน การประเมินเชิงคุณภาพ พบว่าภาพรวมของการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินเชิงปริมาณ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (คนอง ศรีสรณ์, 2561) พบว่าผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สถานศึกษามีความเข้มแข็งมีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

มีความพึงพอใจต่อรูปแบบภาพรวมระดับมากที่สุด และ (ขจรวรรณ ภู่อจรร, 2564) พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ อยู่ระดับมากที่สุด (ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564) พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบพบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จะประสบผลสำเร็จเมื่อได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทาง นโยบาย หรือประกาศ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนควรส่งเสริม และกำหนดนโยบายในการนำรูปแบบมาใช้ในการศึกษาและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้น ๆ จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนบ้านหนองปากดงอย่างแท้จริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

8.3.2 ควรมีวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ได้รับการเสนอแนะว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เช่น ศักยภาพของหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศักยภาพของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางสังคม วัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กฤตยา มงคลวงษ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียน (ภาครัฐ) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.
(ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน เรื่อง อาหารและเครื่องดื่ม กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต) , มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- คนอง ศรีสรณ์. (2561) (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎี
บัณฑิต), มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิไลรัตน์ จันธิมา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา
นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
สถานศึกษา ผู้บริหารท้องถิ่น ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ ข้อมูล คำปรึกษา
และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาครู
ACTIVE LEARNING MANAGEMENT AND USING E-PORTFOLIO
AS AUTHENTIC ASSESSMENT FOR TEACHER STUDENTS

วิเชียร อินทรสมพันธ์¹, ปราณีต ม่วงนวล², ณัฐมน พันธุ์ชาตรี³
Wichian Intarasompun¹, Praneet Muangnual², Nuttamon Punchatree³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 หลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 2. ศึกษาผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาครูที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอน และ 3. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 หลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

---

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Associate Professor Dr., Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Associate Professor Dr., Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Assistant Professor Dr., The Graduate School, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Corresponding author; Email: i_wichian@hotmail.com

(Received: 25 October 2022; Revised:-21 Noveber 2022, Accepted: 28 November 2022)

ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ทุกคน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 2. คุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาครูที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อนและครูผู้สอนภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม 3. ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3. แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

The research objectives were to 1. study the learning achievement of second-year teacher students on Learning Measurement and Evaluation subject after active learning management and authentic assessment through electronic portfolios with the criteria of 70 percentages, 2. study the authentic assessment result in the teacher students' electronic portfolios' quality which were assessed by themselves, their peers and teacher, and 3. study teacher students' opinions towards active learning management and authentic assessment through electronic portfolios. The purposive random sample consisted of 30 second year teacher students in the academic year 2021. The research instruments consisted of Learning Measurement and Evaluation test, Electronic Portfolio Quality Assessment Form, a questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation.

The research results were as followed 1. the learning achievement of second-year teacher students on Learning Measurement and Evaluation after receiving active learning management and learning authentic assessment through electronic portfolios were overall above the criteria of 70 percentage, mostly grades in excellent level (A), 19 students accounted for 63.33 percentages. 2. the authentic assessment result in the teacher students' electronic portfolios' quality through peer assessment overall was at excellent levels and 3. teacher students' opinions towards active learning management and learning authentic assessment with electronic portfolios was at the high level.

Keywords : 1. Active Learning Management 2. Authentic Assessment 3. Electronic Portfolio

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะวิธีการหาความรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง เกิดทักษะการเรียนรู้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการพูด การเขียน การรวบรวมผลงาน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ และการนำเสนอผลงาน” (C.C. Bonwell, J.A. Eison, 1991) ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 ข้อ 4 สรุปได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้ 2. ทักษะ 3. จริยธรรม และ 4. ลักษณะบุคคล ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบโจทย์ได้ตามบริบทของสังคมไทยสังคมโลกปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยการสังเกต การสนทนาเพื่อสะท้อนความคิดของตนเอง และการรับฟังความคิดจากผู้อื่น ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะได้ตามต้องการ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา (พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์, 2560)

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นวิธีการหนึ่งในการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และออกแบบวิธีการเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริง (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม, 2544) การประยุกต์ใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Portfolio) เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้เรียน (Corcoran & Nicholson, 2004) อ้างถึงใน (จันทร์ทิรา เจริญชัย, 2556)

จากข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยเห็นถึงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาครู โดยมอบหมายให้ทำผลงานในบางประเด็นแทนการมอบหมายงานแบบเดิม ๆ ดังนั้นจึงมีความสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ และความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ และนำไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาชีววิทยา หรือระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเติมเต็มคุณภาพในวิชาชีพครูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 1190202 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

2.2 เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาครู ที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ได้ทราบถึงผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 1190202 การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 และความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัด การเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

3.2 ทำให้ได้ทราบถึงผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ของ นักศึกษาครูที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและ การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

3.3 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นๆ หรือ ระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One Group Posttest Only Design ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปี ที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ลงทะเบียนรายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 11 หมู่เรียน มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 248 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) มาจากหมู่เรียนที่ลงทะเบียนครบตามกำหนด จำนวน 30 คน ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้ม สะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้แก่ 1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2. แบบประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงาน

อิเล็กทรอนิกส์ 3. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากการนำเสนอผลงานและสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้ตนเอง เพื่อน และอาจารย์ผู้สอนได้ร่วมประเมิน (Peer Assessment) เมื่อจัดการเรียนรู้ครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว คณะผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครู แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 1192020 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา 1192020 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

คะแนน แบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการ เรียน (120 คะแนน)	คะแนน		ผลสัมฤทธิ์				
	ความถี่	ผลการประเมิน E-portfolio	ความถี่	ทางการเรียน โดยรวม	ความถี่	ร้อยละ	ระดับ
96-120	17	4.50 – 5.00	28	A = 80-100	19	63.33	ดีเยี่ยม
90-95	6	3.50 – 4.49	2	B+= 75-79	5	16.67	ดีมาก
84-89	7	2.50 - 3.49	-	B = 70-74	6	20.00	ดี

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา 1192020 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ทุกคน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และอยู่ในระดับดี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

5.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาครูเจ้าของผลงาน เพื่อน และครู (Peer Assessment) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาครูเจ้าของผลงาน เพื่อน และครู (Peer Assessment)

คุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ลักษณะเชิงกายภาพ การออกแบบ การให้สี Theme ความคิดสร้างสรรค์ ความน่าสนใจ	4.66	0.67	ดีเยี่ยม
2. การจัดระบบ การวางลำดับโครงร่างของแฟ้มไว้ชัดเจน เรียงลำดับชิ้นงานอย่างเป็น ระบบ ครบถ้วน ง่ายต่อการเข้าถึงและติดตาม	4.51	0.73	ดีเยี่ยม
3. รูปฟอร์ม/ลักษณะ การจัดพิมพ์ รูปฟอร์มของชิ้นงาน มีความหลากหลาย ลักษณะการทำงานหรือการนำเสนองาน	4.53	0.65	ดีเยี่ยม
4. เนื้อหาที่นำเสนอ มีความแม่นยำ ประยุกต์ ความคิดใหม่ได้แสดง ความคิดริเริ่ม ได้สาระตรงประเด็น สะท้อนการพัฒนาการ	4.49	0.72	ดี
5. คุณภาพและความเป็นตัวตน ผลงานมีการแสดงความเป็นตัวตน และทัศนคติของเจ้าของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	4.65	0.54	ดีเยี่ยม
รวม	4.57	0.66	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาครูเจ้าของผลงาน เพื่อน และครู (Peer Assessment) โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นการประเมิน พบว่า ลักษณะเชิงกายภาพ การออกแบบ การให้สี Theme ความคิดสร้างสรรค์ ความน่าสนใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.66$) รองลงมาเป็นประเด็น คุณภาพและความเป็นตัวตน ผลงานมีการแสดงความเป็นตัวตนและทัศนคติของเจ้าของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=4.65$) ส่วนประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจ มีความแม่นยำ ประยุกต์ ความคิดใหม่ได้แสดงความคิดริเริ่ม ได้สาระตรงประเด็น สะท้อนการพัฒนาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.49$)

5.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วย แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบรรยากาศ			
1. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีการช่วยเหลือซึ่งกันในกลุ่ม	4.37	0.68	มาก
2. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในกลุ่ม	4.43	0.60	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.32	0.68	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
4. นักศึกษาได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.40	0.59	มาก
5. นักศึกษาได้พัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.54	0.58	มากที่สุด
6. นักศึกษาได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ	4.38	0.61	มาก
7. นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.41	0.67	มาก
8. นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิด	4.39	0.59	มาก
9. นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน	4.36	0.70	มาก
10. นักศึกษาได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.34	0.71	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วย แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์			
11. การประเมินผลตามสภาพจริงทำให้พัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล	4.44	0.58	มาก
12. การประเมินผลตามสภาพจริงทำให้มีส่วนร่วมในการประเมิน	4.35	0.75	มาก
13. การประเมินผลตามสภาพจริงทำให้แสดงความคิดเห็นที่สะท้อน ความเป็นตัวเองออกมา	4.27	0.82	มาก
14. สามารถนำการประเมินผลตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้	4.28	0.77	มาก
15. การประเมินผลตามสภาพจริงทำให้ปรับแนวคิดของนักศึกษาใน การประเมินการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง	4.39	0.61	มาก
รวม	4.38	0.67	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบรรยากาศ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X}=4.43$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ นักศึกษาได้พัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.54$) ด้านการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การประเมินผลตามสภาพจริงทำให้ได้พัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.44$)

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา 1192020 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ทุกคน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และอยู่ในระดับดี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

6.2 ผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาครูเจ้าของผลงาน เพื่อน และครู (Peer Assessment) โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม

6.3 ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา 1192020 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ รู้จักคิด วิเคราะห์ เกิดทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีส่วนร่วม และการมีทักษะในการทำงานร่วมกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยุพกา พุกขิมา, 2564 และ อุบลวรรณ ส่งเสริม, 2564) ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7.2 ผลการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาครูเจ้าของผลงาน เพื่อน และครู (Peer Assessment) โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินคุณภาพของแฟ้มสะสมงานนั้น เกิดจากการวางระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ มีการจำแนกข้อมูล นำมาสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยมีการออกแบบ กำหนดสีและโทน กำหนดลักษณะของรูปแบบ Peer Assessment ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการให้คะแนนและแสดงความคิดเห็นต่อผลงานทั้งของตนเองและเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ผการัตน์ ทองจันทร์, 2561 และ ประวิทย์ ไอล้อม, 2557) ที่พบว่า แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม

7.3 ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยใช้เทคนิคหรือกิจกรรมต่าง ๆ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำลงไป ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มนตรี ดีโนนโพธิ์, 2564) และ (Alfredo Berbegal Vázquez, Abel Merino Orozco, Ana Arraiz Pérez, and Fernando Sabirón Sierra, 2021) ที่พบว่า ผู้เรียน

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวม อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ว่ามีประโยชน์ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม พัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ การศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ การสอนและความเร่งด่วนที่ต้องทบทวนนโยบายและนวัตกรรมใหม่

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประยุกต์ใช้การประเมินตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ ทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Soft Skill) และทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Hard Skill)

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แบบที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนี้ ไปใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เหมาะกับการพัฒนาในขั้นความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ขึ้นไปมากกว่าขั้นความรู้ ความจำ ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงหลักการ วิธีการ รวมทั้งประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ หรือนำไปศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ หรือระดับการศึกษาอื่น ๆ

9. บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ทิรา เจริญชัย. (2556). การใช้แฟ้มสะสมงานแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในรายวิชาแนวคิดพื้นฐานของศาสตร์ทางการแพทย์ (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ประวิทย์ ไฉโลม. (2557). การพัฒนาระบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- ผการัตน์ ทองจันทร์. (2561). การพัฒนา E-Portfolio สำหรับนักเรียนแสดงผลผ่าน Smart Phone ด้วยการประยุกต์ใช้ QR Code. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 6(1), 188.
- พรทิพย์ วงศ์ไพฑูรย์. (2560). การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning). *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 8(2), 327-336.
- มนตรี ดีโนนโพธิ์. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเบื้องต้นด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *จันทรเกษมสาร*, 27(1), 106-123.
- ยุพกา พุกขิมา. (2564). การทดลองจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 28(2), 311-367.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่: แสงศิลป์.
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 169-183.
- Alfredo Berbegal Vázquez, Abel Merino Orozco, Ana Arraiz Pérez, and Fernando Sabirón Sierra. (2021). The E-Portfolio in Higher Education: The Case of a Line of Teaching Innovation and Complex Change Management. *University of Deusto*. p-ISSN: 2340-8170 e-ISSN: 2386-3137, 9(1), 29-64.
- C.C. Bonwell, J.A. Eison. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. *ERIC Digest*. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาและสร้างผลงานด้านการวิจัยที่เป็นประโยชน์โดยตลอด ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ และขอบคุณนักศึกษาครูทุกคนที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ ครบถ้วน และสุดท้ายขอขอบคุณวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เปิดพื้นที่ให้ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยในครั้งนี้

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ในยุคความปกติใหม่

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

APPROACHES FOR IMPROVING THE QUALITY OF SERVICE A BLENDED TYPE
CLASSROOM IN THE NEW NORMAL FACULTY OF SCIENCE MAHIDOL UNIVERSITY

อภิชา พรหมแสง¹, จันศนีย์ ฉิมงาม²

Apicha promsang¹, Jansanee Chimngam²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพและความพึงพอใจ เปรียบเทียบคุณภาพและความพึงพอใจ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที ทดสอบค่าเอฟ และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.56) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D.=0.55) โดยผู้รับบริการที่มีอายุประเภทของผู้ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน ผู้รับบริการที่มีอายุและประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแตกต่างกัน และพบว่าคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

¹ นักวิชาการโสตทัศนศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Audio-Visual Technical Officer Faculty of Science Mahidol University

² นักวิชาการศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Educator Faculty of Science Mahidol University

Corresponding author; Email: apicha.pra@mahidol.ac.th

(Received: 27 October 2022; Revised: 9 November Accepted: 12 December 2022)

มาก ($r=0.73$) แนวทางการพัฒนา: ควรเพิ่มทักษะ ความรู้ ความชำนาญให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน สัมมนาต่าง ๆ และสนับสนุนทุนการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1.คุณภาพของการให้บริการ, 2.ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ, 3.คณะวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the quality and satisfaction of Compare quality and satisfaction and to study the relationship between satisfaction and service quality, from a sample of 357 people, using the formula of Taro Yamane, the tool is a questionnaire with a reliability of 0.97. Statistics used to analyze the data were mean, percentage, standard deviation, t -test, F-test and analysis of Pearson's correlation coefficient. the level of statistical significance was set at the 0.05 level.

The results showed that Overall service quality was at a high level ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.56). Overall customer satisfaction was at a high level ($\bar{X} = 3.88$, S.D.=0.55). worker type and education level different opinions on service quality were not different. the service recipients of different genders had different opinions on service quality. the service recipients of different ages and types of workers had no different opinions on the satisfaction of service users. the service recipients who have sex and different levels of education had different opinions on customer satisfaction. and found that service quality correlated with satisfaction at a very high level ($r=0.73$). Development guidelines: skills, knowledge and expertise should be added to the operators regularly. by encouraging them to attend training, study visits, various seminars, and support scholarships to increase the efficiency of work even better.

Keyword : 1. Quality of Service 2. Customer Satisfaction 3. Faculty of Science

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ต้องหยุดการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทุกรูปแบบ ยกเว้นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (online) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากแบบปกติเป็นแบบออนไลน์โดยสมบูรณ์ครบทุกหลักสูตรภายในวันที่ 1 เมษายน 2563 ยกเว้นบางหลักสูตร

ที่ต้องมีการปฏิบัติการ ให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละสถาบัน โดยให้บริหารจัดการให้สามารถเรียนและปฏิบัติการที่บ้านให้ได้มากที่สุด สำหรับการฝึกงานทุกรูปแบบขอให้พิจารณายกเลิก หรือปรับเปลี่ยน กำหนดระยะเวลาและกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมทดแทน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2563) และได้มีมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (2019) โดยให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเปิดภาคเรียนการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2564 เป็นต้นไป ตามความพร้อมของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยให้ใช้การเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทั้งออนไลน์และออนไซต์ตามสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งหากมีความพร้อมสามารถเปิดการเรียนการสอนในสถานที่ได้ จะต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้ดำเนินการปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นรูปแบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการเรียนการสอนภายในห้องเรียนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่าย ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ที่นำมาใช้งานในยุคความปกติใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงวิธีการดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ยุคความปกติใหม่ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ และเป็นข้อมูลพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพและระดับความพึงพอใจการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1. ทราบระดับคุณภาพและระดับความพึงพอใจการให้บริการ ทราบผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และทราบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการ

3.2 นำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ยุคความปกติใหม่ ได้แก่ คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 3,246 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 มกราคม 2564) และ 2. กลุ่มตัวอย่าง คือ คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 357 คน คำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (Yamane, Taro, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างไม่เกินร้อยละ 5

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านคุณภาพของการให้บริการ ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยด้วยวิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลความออกเป็น 5 ระดับ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่แบ่งส่วนประมาณค่าระดับออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 คะแนน อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 คะแนน อยู่ในระดับน้อย, ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 คะแนน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม และความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective Congruence: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามต้องมีค่าอยู่ที่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) รวมทั้งดำเนินการปรับแก้ไขข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ต่ำกว่า 0.50 และตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร หนังสือ ตำรา สื่อทางอินเทอร์เน็ต และรวบรวมข้อมูลการวิจัย 2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา โดยมีระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน (พฤษภาคม – มิถุนายน 2565) และ 3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน ในยุคความปกติใหม่ ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่ทดสอบค่าเอฟ และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72.83) อายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 60.22) เป็นนักศึกษา (ร้อยละ 66.11) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 54.90)

5.2 ด้านคุณภาพของการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ($\bar{X} = 4.43$ และ 4.40 ตามลำดับ) ส่วนด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ($\bar{X} = 4.08, 3.87$ และ 3.78 ตามลำดับ)

5.3 ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) ส่วนด้านสถานที่ และด้านโสตทัศนูปกรณ์อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ($\bar{X} = 3.97$ และ 3.39 คะแนน ตามลำดับ)

5.4 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุ ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบข้อมูลคุณภาพการให้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่า (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) (n=357)

คุณภาพการให้บริการ	ปัจจัยส่วนบุคคล			
	เพศ	อายุ	ประเภทของ	ระดับ
	t	F	ผู้ปฏิบัติงาน	การศึกษา
	Sig	Sig	F	F
			Sig	Sig
ด้านความเป็นรูปธรรมของการ	2.41	5.12	0.17	0.32
บริการ (X_1)	0.02*	0.00**	0.84	0.72
ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ (X_2)	0.50	5.82	3.00	2.33
	0.62	0.00**	0.05*	0.09
ด้านการตอบสนองต่อ	5.48	2.75	0.20	1.89
ผู้รับบริการ (X_3)	0.00**	0.03*	0.82	0.15
ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อ	2.51	1.18	1.26	2.00
ผู้รับบริการ (X_4)	0.01**	0.32	0.28	0.13
ด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการ	4.85	2.06	2.61	4.53
(X_5)	0.00**	0.09	0.07	0.01**
โดยรวม (X_m)	4.15	1.51	1.36	0.05
	0.00**	0.20	0.25	0.94

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.5 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุ และประเภทของผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศและระดับการศึกษามีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ ทดสอบค่า (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) (n=357)

ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ	ปัจจัยส่วนบุคคล			
	เพศ	อายุ	ประเภทของ	ระดับ
	t	F	ผู้ปฏิบัติงาน	การศึกษา
	Sig	Sig	F	F
			Sig	Sig
ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ (Y_1)	1.05	0.57	0.76	3.86
	0.30	0.69	0.47	0.02*
ด้านโสตทัศนูปกรณ์ (Y_2)	3.34	11.55	0.34	6.03
	0.00**	0.00**	0.71	0.00**
ด้านสถานที่ (Y_3)	3.79	1.60	1.57	10.29
	0.00**	0.17	0.21	0.00**
โดยรวม (Y_m)	4.39	1.48	0.29	10.64
	0.00**	0.21	0.74	0.00**

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการ พบว่า โดยรวมคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพการให้บริการทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X_1) ด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการ (X_5) ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (X_4) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ (X_3) และด้านความเชื่อถือไว้วางใจ (X_2) ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์ก็้อยอยู่ในระดับสูง ($r=0.81, 0.66, 0.66, 0.53$ และ 0.50 ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการกับคุณภาพการให้บริการ ทดสอบสมมติฐานของการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า Sig (n=357)

ตัวแปร		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _m	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _m
ค่าเฉลี่ยความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X ₁)	Pearson Sig. (2-tailed)										
ค่าเฉลี่ยความเชื่อถือไว้วางใจ (X ₂)	Pearson Sig. (2-tailed)	.522**									
ค่าเฉลี่ยการตอบสนองต่อผู้รับบริการ (X ₃)	Pearson Sig. (2-tailed)	.730**	.605*								
ค่าเฉลี่ยการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (X ₄)	Pearson Sig. (2-tailed)	.550**	.765*	.674*							
ค่าเฉลี่ยการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการ (X ₅)	Pearson Sig. (2-tailed)	.572**	.696*	.636*	.902*						
ค่าเฉลี่ยคุณภาพของการให้บริการ (X _m)	Pearson Sig. (2-tailed)	.794**	.835*	.875*	.896*	.874*					
ค่าเฉลี่ยด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ (Y ₁)	Pearson Sig. (2-tailed)	.611**	.615*	.657*	.900*	.836*	.834*				
ค่าเฉลี่ยด้านโสตทัศนูปกรณ์ (Y ₂)	Pearson Sig. (2-tailed)	.826**	.345*	.474*	.315*	.357*	.544*	.389*			
ค่าเฉลี่ย ด้านสถานที่ (Y ₃)	Pearson Sig. (2-tailed)	.444**	.275*	.154*	.440*	.448*	.391*	.387*	.505*		

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของ ผู้ใช้บริการ (Y _m)	Pearson	.812 [*]	.505 [*]	.535 [*]	.660 [*]	.661 [*]	.731 ^{**}	.712	.843 [*]	.797 [*]
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. สรุปผลการวิจัย

คุณภาพของการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสถานที่ และด้านโสตทัศนูปกรณ์อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุ ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุ และประเภทของผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศ และระดับการศึกษามีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการ พบว่า โดยรวมคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพการให้บริการทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 คุณภาพของการให้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้ให้บริการต้องการความเชื่อถือ ถูกต้อง สม่ำเสมอ การดูแลเอาใจใส่ให้ความสนใจรับฟังปัญหา ความต้องการของผู้ใช้บริการ และยังต้องการให้ผู้ให้บริการมีความเต็มใจ ตื่นตัวที่จะให้ความช่วยเหลือ ในทุก ๆ ครั้ง รวมถึงความสะดวกในการใช้โทรศัพท์สนทนา และสถานที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ชนะสิมมา และทตมัล แสงสว่าง (2564) พบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความน่าเชื่อถือได้ ด้านการตอบสนอง ด้านความมั่นใจ ด้านการเอาใจใส่ และด้านสิ่งจำเป็นที่จำเป็นได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ลิ้มธนทรัพย์ (2561) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพนิดา เพชรรัตน์ (2556) พบว่า คุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและความเห็นอกเห็นใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่มีความทุ่มเทเอาใจใส่ มีความเต็มใจให้บริการ ให้บริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมถึงความสะดวกในการใช้โทรศัพท์สนทนา และสถานที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ชนะสิมมา และทตมัล แสงสว่าง (2564) พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการด้านสถานที่ให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านโครงสร้างภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก

7.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ลิ้มธนทรัพย์ (2561) พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และการประกอบอาชีพต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิฑูรย์ จันทวงส์ (2556) พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพปัจจุบันแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้บริการด้านระยะเวลาในการใช้บริการในแต่ละครั้งแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่มีอายุอาชีพ ปัจจุบัน และระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้บริการด้านวัตถุประสงค์ในการใช้บริการแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่มีอายุระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้บริการด้านระยะเวลาในการใช้

บริการในแต่ละครั้งแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่มีอายุ และระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการ 3G Plus ต่อวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.5 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสานในยุคความปกติใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ควรเพิ่มทักษะ ความรู้ ความชำนาญให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน สัมมนาต่าง ๆ และสนับสนุนทุนการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการห้องเรียนในทุกด้าน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ทำให้ผู้ให้บริการสามารถใช้บริการห้องเรียนได้ตรงตามความต้องการ ความคาดหวัง สอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานและมีประสิทธิภาพในการให้บริการห้องเรียนในการจัดการเรียนการสอน

8.1.2 ผู้บริหารควรพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการห้องเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เช่น การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ โสตทัศนูปกรณ์ และเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อทำให้คุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการมีค่าระดับคะแนนน้อยที่สุด และ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ด้านโสตทัศนูปกรณ์มีค่าระดับคะแนนน้อยที่สุด จึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะไปพิจารณาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ การจัดหาโสตทัศนูปกรณ์ และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ที่ดียิ่งขึ้น

8.2.2 ควรเพิ่มทักษะ ความรู้ ความชำนาญให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้เข้าร่วมการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน สัมมนาต่าง ๆ สนับสนุนทุนการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยควรทำแบบผสมผสาน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วน และน่าเชื่อถืออย่างสูงสุด

8.3.2 ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาภาพรวมของคุณภาพการให้บริการห้องเรียนแบบผสมผสาน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และการวิจัยครั้งต่อไป ผู้สนใจอาจเจาะจงเป็นรายด้าน เช่น ด้านโสตทัศนูปกรณ์ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสถานที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วน

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *ประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (2019) ฉบับที่ 3*. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *ประกาศเรื่องมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (2019) ฉบับที่ 13*. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร.
- พนิดา เพชรรัตน์. (2556). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีอากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมา 2*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. นครราชสีมา.
- วิฑูรย์ จันทวงษ์. (2556). *ความพึงพอใจ พฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการ 3G PLUS เครือข่าย True Move H ในเขตกรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- วิรัตน์ ชนะสิมมา และทตมัล แสงสว่าง. (2564). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น*. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 11(2), 15-28.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, & และคณะ. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม = Classical test theory*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สุวิมล ลิ้มธนทรัพย์. (2561). *ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานศุลกากร นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า ไฮเทค บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพมหานคร.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). Newyork: Harper and Row Publication.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่สนับสนุนการทำวิจัย รวมทั้งผู้ทรงวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาแนะนำ ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์

**หลักเกณฑ์และวิธีส่งต้นฉบับ “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
ของสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

1. คำแนะนำทั่วไป

- 1.1 ต้องเป็น “บทความวิจัย” หรือ “บทความวิชาการ” ทางพระพุทธศาสนาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในสาขาปรัชญา ศีลศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสหวิทยาการทางด้านสังคมศาสตร์
- 1.2 ต้องเป็นบทความวิจัยที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการรอผลการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
- 1.3 รับผิดชอบบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ภาษาไทยเท่านั้น
- 1.3 ต้องเป็นบทความวิจัยที่เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้
- 1.4 บทความวิจัยที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้น ถ้ามีการปรับปรุงแก้ไขก็ต้องแก้ไขก่อนจึงจะลงได้
- 1.5 การลงบทความในวารสารของสถาบันวิจัยญาณสังวรหรือไม่นั้นเป็นสิทธิ์ของสถาบันวิจัยญาณสังวร

2. การพิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการ

- 2.1 กองบรรณาธิการแจ้งให้ผู้ส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการทราบ เมื่อได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว
- 2.2 กองบรรณาธิการตรวจสอบชื่อเรื่องบทความ รวมไปถึงเนื้อหาของบทความ โดยบทความนั้น ๆ ต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของวารสาร
- 2.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นชอบรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะส่งบทความเพื่อทำการกลั่นกรองต่อไป โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าเหมาะสมหรือไม่ในการตีพิมพ์ โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double Blinded Review)
- 2.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลับกรองบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอ้างอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ว่าควรได้รับการตีพิมพ์ หรือควรส่งกลับไปให้กับผู้ส่งบทความเพื่อแก้ไขก่อนพิจารณาอีกครั้ง หรือจะปฏิเสธการลงตีพิมพ์ในวารสาร
- 2.5 ผู้วิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด โดยผู้วิจัยต้องยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความก่อนเผยแพร่
- 2.6 การอนุมัติให้ลงตีพิมพ์ได้หรือไม่นั้น บรรณาธิการของวารสารถือเป็นที่สุด

3. การเตรียมบทความต้นฉบับ

- 3.1 เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้ เช่น ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้าความยาว 7 – 9 หน้า และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น เป็นต้น
- 3.2 ใช้แบบอักษร TH Sarabun New เท่านั้น

- 3.3 ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง
- 3.4 ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดขวา
- 3.5 ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ Corresponding Author, E-mail: ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ตัวปกติ) จัดชิดซ้าย
- 3.6 หัวข้อ ได้แก่ บทคัดย่อ Abstract ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง และคำขอบคุณ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
- 3.7 ชื่อภาพ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้ภาพ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ภาพ
- 3.8 หลักการอ้างอิงให้ใช้ “ระบบฝังใน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล
- 3.9 เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

4. ส่วนประกอบของบทความ

- 4.1 ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.2 ชื่อผู้แต่งและหน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.3 บทคัดย่อ (Abstract) ความยาวไม่เกิน 250 คำ และคำสำคัญ (Keyword) ระหว่าง 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.4 เนื้อหาบทความวิจัย ควรเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ข้อค้นพบ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้
  - 4.4.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
  - 4.4.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (อย่างน้อย 2 ข้อ)
  - 4.4.4 วิธีดำเนินการวิจัย (ความยาวประมาณ ครึ่งหน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.5 ผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 - 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.6 สรุปผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 2 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.7 อภิปรายผลการวิจัย (ความยาวประมาณ 1 ส่วน 3 หน้ากระดาษ A4)
  - 4.4.8 ข้อเสนอแนะ
  - 4.4.9 บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง (เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)
  - 4.4.10 คำขอบคุณ
- 4.5 เนื้อหาบทความวิชาการ ควรมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการนำเสนอตามหลักวิชาการ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้น ๆ ได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้ส่งบทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน
  - 4.5.1 บทนำ (Introduction) หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์เป็นการเขียนว่าในการ

เขียนบทความในครั้งนี้อาจต้องการให้ผู้อ่านให้ทราบเรื่องอะไรบ้าง คำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

4.5.2 เนื้อเรื่อง (Body) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงเนื้อหา การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ การใช้ภาษา วิธีการนำเสนอ

4.5.3 ส่วนสรุป (Conclusions) บทความทางวิชาการที่ดีควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อคือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

5. การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้พิมพ์เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ในการเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของ The American Psychological Association (APA, 6th Edition) โดยเนื้อหาเอกสารอ้างอิงแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ ในกรณีอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วน ต้องระบุเลขหน้า โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) รูปแบบอ้างอิงมี 2 รูปแบบ ดังนี้

5.1.1 (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์: เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(วสันต์ ฉายรัศมีกุล, 2561: 16-17)

5.1.2 ผู้แต่ง (ปีพิมพ์: เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก เช่น

วสันต์ ฉายรัศมีกุล (2561: 16) ได้ศึกษาถึง.....

5.2 การอ้างอิงท้ายบทความ โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ โดยรูปแบบอ้างอิงมีดังนี้

การอ้างอิงวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 9(1), 38-48.

การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การอ้างอิงวิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาคุชฎบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน,สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อเสียงดิจิทัลที่เราอารมณ์ด้านความประทับใจ: การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ (ปริญญาคุชฎบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

สุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย. (2554). จัดระเบียบสำนักงานทนายความ. สืบค้น 21 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge>

หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วรินทร์ ตรีโน. (2554, 28 เมษายน). ห่วงเงินทุนไหลเข้า. มติชน, น. 15.

6. การส่งต้นฉบับ

ให้ส่งบทความวิจัยต้นฉบับทั้งไฟล์ Word และ PDF ผ่านระบบ THAIJO ของวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri> เท่านั้น

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย¹, ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย², ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ², ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ไม่เกิน 250 คำ)

[illegible]

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... (ระหว่าง 3-5 คำ)

ABSTRACT

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

[illegible]

1 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 2 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 3 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 Corresponding author; Email: xxxxxxxxxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อตลอดจนกว่าจะตอบรับการตีพิมพ์บทความ)
 (Received: xxxxxxxxxxx; Revised: xxxxxxxxxxx; Accepted: xxxxxxxxxxx;)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย (ความยาวประมาณ $\frac{2}{3}$ หน้ากระดาษ A4)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ
ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ
ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ
ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ
ကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍကဏ္ဍ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

[illegible]

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย¹, ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย², ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ², ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ³ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ไม่เกิน 250 คำ)

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... (อย่างน้อย 3 คำ)

ABSTRACT

ย่อหน้า 0.63 นิ้ว ขนาดตัวอักษร 16 pt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 2 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 3 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาไทย)
 วุฒิต่างธรรม.....ทางโลก .....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ภาษาอังกฤษ)
 Corresponding author; Email: xxxxxxxxxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อตลอดจนกว่าจะตอบรับการตีพิมพ์บทความ)
 (Received: xxxxxxxxxxx; Revised: xxxxxxxxxxx; Accepted: xxxxxxxxxxx;)

การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การอ้างอิงวิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ปริญญาคุชฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน, สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อเสียงดิจิทัลที่เร้าอารมณ์ด้านความประทับใจ: การศึกษาเชิงพหุกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ (ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.